

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Світлана ХАЛАТУР**
« ____ » _____ **2022 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: Удосконалення управління фінансовими результатами
комерційного банку та підвищення його прибутковості

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Мар'яна ЖУЧИК

**Науковий керівник,
д.е.н., професор**

Світлана КАЧУЛА

Дніпро – 2022

Форма № Н – 9.01
(затверджена наказом
МОН молоді і спорту України
від 29 березня 2012 року № 384)

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку та фінансів
Кафедра: Фінансів, банківської справи та страхування
Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
_____ Світлана ХАЛАТУР
_____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

ЖУЧИК МАР'ЯНИ АНАТОЛІВНИ

- 1. Тема роботи:** Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості
Науковий керівник: Качула Світлана Валентинівна, д.е.н., професор
затверджені наказом ДДАЕУ «13» вересня 2022 р. № 2642
- 2. Термін подання здобувачем роботи – 9 грудня 2022 року**
- 3. Вихідні дані до роботи** Закони України, інструктивні та статистичні матеріали НБУ, дані державної служби статистики, наукові статті, монографії, економічно-фінансова література, річна фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк»
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити**
 1. Теоретичні засади формування фінансових результатів комерційного банку.
 2. Аналіз управління фінансовими результатами комерційного банку на прикладі АТ КБ ПриватБанку.
 3. Стратегічні пріоритети та механізми забезпечення управління фінансовими результатами комерційних банків.**Висновки і пропозиції.**

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1. Класифікація факторів, що впливають на ефективність діяльності КБ 2. Вибіркова інформація, щодо кількості структурних підрозділів КБ України. 3. Кількість відділень КБ ПрБ по регіонах України. 4. Динаміка активів КБ ПрБ за 2017-2021 рр. 5. Інвестиційні цінні папери КБ ПрБ за 2017-2021 рр. 6. Динаміка зобов'язань КБ ПрБ за 2017-2021 рр. 7. Динаміка власного капіталу КБ ПрБ за 2017-2021 рр. 8. Аналітична модель дослідження прибутковості банку. 9. Динаміка формування прибутку/збитку АТ КБ ПрБ за 2017-2021 рр. 10. Значення прибутковості, виміряні (ROA та ROE) по АТ КБ ПрБ. 11. Вихідні дані для побудови моделі, кореляційна матриця та оцінка параметрів моделі. 12. Прогноз значень річного прибутку АТ КБ ПрБ.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 10 травня 2022 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	1 розділ	11.05. 2022	виконано
2	2 розділ	20.09. 2022	виконано
3	3 розділ	24.10.2022	виконано
4	Висновки і пропозиції	25.11.2022	виконано
5	Оформлення дипломної роботи	01.12.2022	виконано

Здобувачка _____
(підпис)

Мар'яна ЖУЧИК
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис)

Світлана КАЧУЛА
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	8
1.1. Зміст та роль фінансових результатів у діяльності комерційного банку	8
1.2. Фактори, які впливають на ефективність діяльності комерційного банку	13
1.3. Сутність прибутковості комерційного банку	18
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	23
2.1. АТ КБ «ПриватБанк» та його місце в організаційній структурі банківської системи України	23
2.2. Аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»	29
2.3. Формування прибутку АТ КБ «ПриватБанк»	36
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	43
3.1. Стратегії підвищення фінансової прибутковості комерційних банків	43
3.2. Моделювання прибутковості комерційного банку	51
3.3. Вплив цифровізації на ефективність управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості	56
Висновки до розділу 3	61
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	71

РЕФЕРАТ

Тема: Удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості

Кваліфікаційна робота містить: 65 ст., 5 таблиць, 10 рисунків, 4 додатки, 50 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є АТ КБ «Приват Банк».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із забезпеченням ефективного розвитку банків з метою максимізації прибутків.

Метою кваліфікаційної роботи є розвиток теоретичних положень, а також розробка методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості.

Методи дослідження: теоретико-методологічний, порівняльний аналіз, економіко-математичне моделювання, математико-статистичний метод, метод графічної візуалізації.

В кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади формування фінансових результатів банку та напрями підвищення прибутку за рахунок удосконалення напрямів управління фінансовими ресурсами. Аналіз управління фінансовими результатами комерційного банку на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК» дозволив запропонувати модель, яку керівництво банків може використовувати для покращення управління оборотним капіталом з метою підвищення прибутковості та покращення фінансової стабільності. Практичну значимість полягає в розробленні методичного підходу до оцінки управління фінансовими результатами банку та підвищення його прибутковості з урахуванням обґрунтованих стратегічних пріоритетів розвитку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ БАНКУ, ПРИБУТОК, АКТИВИ, ПАСИВИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ БАНКУ.

KEYWORDS

BANKING SYSTEM, FINANCIAL RESULTS OF THE BANK, PROFIT, ASSETS, LIABILITIES, PROFITABILITY OF THE BANK.

ВСТУП

Банківський сектор є основою української економіки і відіграє важливу роль фінансового посередника. Враховуючи зв'язок між добробутом банківського сектору та зростанням економіки, знання основних факторів, які впливають на прибутковість фінансового сектора, є важливим не лише для керівників банків, але й для багатьох зацікавлених сторін, таких як НБУ, асоціації банкірів, Уряд та інші фінансові органи.

В умовах структурних змін, що відбуваються в архітектурі банківського сектора у зв'язку з централізацією, концентрацією та одержавленням банківського капіталу, а також із цифровізацією економіки, змінами споживчих переваг, поширенням коронавірусної інфекції COVID-19 та пов'язаними з нею обмеженнями, проблема управління фінансовими результатами банків є особливо актуальною. Крім того, економічні, соціальні та екологічні проблеми, що наростають у світі та в Україні, вимагають від банків забезпечення балансу між їхніми інтересами та інтересами суспільства.

Вищевикладене свідчить про актуальність обраної теми кваліфікаційного дослідження.

Теоретичні та методологічні підходи до управління фінансовими результатами банків представлені у працях вітчизняних учених Л. О. Гаряги [13], О.В. Добровольської [16], О.П. Заруцької [21], С. В. Качули [47], Н. Г. Маслак [30], Д. Л. Циганюк, А. Д. Рудняк [40], С.М. Халатур [48;49] та ін.

Але на сьогодні потребують вирішення, питання, які пов'язані з управлінням фінансовими результатами банку, виявленням факторів, які впливають на ефективність їх діяльності з метою підвищення прибутковості.

Метою дослідження є розвиток теоретичних положень, а також розробка методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- розкрити зміст визначення «фінансові результати комерційного банку»;
- провести аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на функціонування комерційних банків;
- виявити особливості формування прибутку комерційного банку;
- визначити місце АТ КБ «Приват Банк» в організаційній структурі банківської системи України;
- проаналізувати фінансовий стан АТ КБ «Приват Банк»;
- дослідити формування прибутку на АТ КБ «Приват Банк»;
- обґрунтувати стратегічні пріоритети розвитку комерційних банків.

Об'єктом дослідження є АТ КБ «Приват Банк».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із забезпеченням ефективного розвитку банків з метою максимізації прибутків.

Інформаційною основою написання кваліфікаційної роботи були Закони України, інструктивні та статистичні матеріали НБУ, дані державної служби статистики, фахові статті, монографії, економічно-фінансова література, річна фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк».

Наукова новизна кваліфікаційного дослідження полягає в наступному:
удосконалено:

- поняття «фінансовий результат» як процес, спрямований на кількісну та якісну зміну параметрів банку в умовах безперервної зміни певних.

отримали подальший розвиток:

- систематизовано зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на ефективність діяльності банків у розрізі наступних критеріїв: фінансово-економічні, інституційні, політичні, технологічні;

- запропоновано модель, яку керівництво банків може використовувати для покращення управління оборотним капіталом з метою підвищення прибутковості та покращення фінансової стабільності. Вибір адекватної

можливостям банку моделі дозволить підвищити споживчу цінність банківських продуктів, зайняти стійку ринкову позицію, забезпечити ефективність діяльності.

Теоретична значимість кваліфікаційної роботи полягає у розширенні теоретичних уявлень про фінансові результати діяльності банків, обґрунтування основних цілей та їх векторів розвитку.

Практичну значимість полягає в розробленні методичного підходу до оцінки управління фінансовими результатами банку та підвищення його прибутковості з урахуванням обґрунтованих стратегічних пріоритетів розвитку.

У роботі застосовано низку методів, що базуються на сучасних теоретико-методологічних підходах, що дозволяє забезпечити концептуальну єдність даного дослідження, зокрема: методологічний – для виявлення сутності фінансових результатів банку та їх впливу на прибутковість; порівняльний аналіз – при вивченні прибутку та витрат банку; економіко-математичне моделювання – під час структурної інтерпретації залежності факторів впливу на прибуток банку; математико-статистичний метод - при аналізі та узагальненні статистичних даних; метод графічної візуалізації – для наочності інформації.

Результати кваліфікаційного дослідження апробовано на конференціях з написанням тез-доповідей та статті у фаховому виданні України.

Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел. Всього робота викладена на 65 сторінках. В роботі наведено 10 рисунків, 5 таблиць та 4 додатки. Список використаних джерел налічує 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1. Зміст та роль фінансових результатів у діяльності комерційного банку

Функціонування будь-якого економічного суб'єкта за певний період характеризується таким підсумковим показником як фінансовий результат. Діяльність не лише банку, а й будь-якої іншої комерційної організації спрямовано на отримання прибутку від діяльності, це головна мета. Банк - це фінансова установа, яка приймає депозити від населення та позичає їх тим, хто потребує. Банки сприяють розвитку економічної діяльності. Розвиток нації залежить від розвитку та посилення економічної діяльності. Економічне зростання та його розподіл між людьми призводять до створення справедливого суспільства в країні. Банки забезпечують економічні ресурси, необхідні для розвитку промисловості, торгівлі та сільського господарства. Вони вважаються одним із основних джерел економії. Вони займаються різними видами економічної та фінансової діяльності в країні.

Стабільність банківського сектору в цілому залежить від загальної стабільності економічного середовища щодо застосування основних принципів ринкової економіки та принципів управління сучасним демократичним суспільством. Стабільне макроекономічне середовище сприяє ефективному зростанню заощаджень, обґрунтованим інвестиційним рішенням і, як наслідок, також економічному зростанню. Відповідна макроекономічна політика має підтримувати правильне функціонування банківського сектору головним чином у сферах фінансової стабілізації, прозорості фіскальної політики та підтримки монетарної політики. Важливу роль у забезпеченні стабільності банків на макро- та мікрорівні відіграє центральний банк, який через монетарну політику та застосування відповідних параметрів монетарного інструменту може позитивно впливати

на стабільність банківського сектору. Одним із компонентів комплексу інструментів усунення певних негативних явищ у банківській діяльності є також встановлення стандартів розсудливої поведінки. Стандарти розсудливої поведінки створюють базову структуру та певні мінімальні стандарти ризику в управлінні комерційним банком, які потім кожен банк адаптує до особливостей свого бізнесу та майбутніх бізнес-цілей.

Ще однією передумовою досягнення стабільності та прибутковості є управління самою банківською установою. Від якості менеджменту банку безпосередньо залежить здатність комерційного банку ефективно працювати в конкурентному середовищі. Метою керівництва банку є отримання прибутку, як неодмінної умови ведення будь-якого бізнесу. Важливою складовою управління банком, спрямованого на досягнення успішного результату діяльності, є управління його активами та пасивами.

Вивчення поняття «фінансовий результат» дає можливість керівництву організації отримувати докладну інформацію про її фінансове становище, рентабельність, конкурентоспроможність на ринку. Фінансовий результат діяльності економічного суб'єкта є предметом дослідження провідних економістів.

Фінансові показники є прийнятним інструментом для аналізу фірми та її діяльності з часом. Фінансова звітність у банківській галузі значно відрізняється від більшості інших галузей. Основна мета банку – залучити кошти за прийнятною ціною та реінвестувати їх із отриманням вищого прибутку. Тому вимірювання ліквідності, управління активами, підтримки капіталу, прибутковості та ризику вимагають специфічних для галузі фінансових показників. Аналіз банківських фінансових показників виник у відповідь на цю потребу. Поняття «фінансовий результат» виражається у таких показниках як прибуток та збиток. Якщо прибутки перевищують витрати, то фінансовий результат має позитивне значення, тобто це називається прибутком. Якщо витрати перевищують доходи, то фінансовий результат має негативне значення, тобто збиток. У практиці функціонування

банку використовують кілька показників прибутку. Центральне місце займає валовий прибуток, що характеризує ефективність діяльності кредитної установи. Валовий прибуток та/або збиток є різницею між валовим доходом і витратами, які відносяться на витрати банку. Також цей прибуток (збиток) прийнято називати балансовим [2, С. 450-451].

Важливим показником, що характеризує фінансовий результат, є чистий прибуток комерційного банку (далі КБ), тобто прибуток, що залишається у розпорядженні банку, що є кінцевим фінансовим результатом його діяльності, залишок доходів банку після покриття всіх витрат, пов'язаних з банківською діяльністю, сплати податків та відрахувань до різних фондів [2, С. 450-451]. Незважаючи на важливість показників прибутку, найчастіше вони не завжди дають повне уявлення про рівень ефективності діяльності КБ. Завершальним етапом аналізу прибутковості КБ є розрахунок його рентабельності. Загальний економічний сенс показників рентабельності у тому, що вони доводять прибуток, отриманий банком із кожної витраченої гривні. Існують різні показники рентабельності. Так, наприклад, при розрахунку загального рівня рентабельності можна оцінити загальну величину прибутковості та прибуток, що припадає на одну гривню усіх доходів (формула 1.1) [2, С. 453-455].

$$R_{\text{заг}} = \frac{\text{Балансовий прибуток}}{\text{Валовий дохід}} \times 100\% \quad (1.1)$$

Показник рентабельності власного капіталу характеризує ефективність діяльності банків, показуючи продуктивність власні кошти учасників. Розраховується цей показник як відношення загального балансового прибутку до розміру власного капіталу (формула 1.2). У світовій практиці рентабельність власного капіталу відома як return on equity (ROE) [2, С. 453-455].

$$ROE = \frac{\text{Балансовий прибуток}}{\text{Власний капітал}} \times 100\% \quad (1.2)$$

Показник рентабельності активів показує обсяг прибутку, що відноситься на один карбованець активів. Розраховується як відношення

балансового прибутку до активів (формула 1.3). У світі цей показник відомий як return on assets (ROA) [2, С. 453-455].

$$ROA = \frac{\text{Балансовий прибуток}}{\text{Активи}} \times 100\% \quad (1.3)$$

Позитивна тенденція в динаміці ROA може свідчити про зростання ефективності використання активів банку, проте надто швидке збільшення характеризує максимізацію ризиків при розміщенні активів.

На величину прибутку КБ впливають доходи та витрати, отримані ним протягом звітного періоду. Доходами КБ прийнято вважати кошти від основної чи інакше операційної та іншої, тобто допоміжної діяльності. Доходи КБ - економічна вигода, що призводить до збільшення капіталу банку, не пов'язаного із вкладами власників та яка відбувається у формі:

«← притоку активів;

– підвищення вартості активів у результаті переоцінки (за винятком переоцінки основних засобів, нематеріальних активів та цінних паперів, що «є в наявності для продажу»), що відносяться на збільшення додаткового капіталу чи зменшення резервів на можливі втрати;

– збільшення активів у результаті конкретних операцій зі ставки (реалізації) активів, виконання робіт, надання послуг;

– скорочення зобов'язань, не пов'язаних із зменшенням чи вибуттям відповідних активів» [2, С. 89-91].

За видами діяльності всі доходи КБ поділяються на операційні, доходи від побічної діяльності та інші доходи. Найбільшу частку у структурі доходів займають операційні доходи. Під витратами КБ у загальному сенсі прийнято розуміти використання коштів на здійснення основної, тобто операційної діяльності та допоміжної діяльності установи. Витратами КБ визнається зменшення економічних вигод, що призводить до зменшення капіталу банку, за винятком розподілу прибутку між акціонерами або учасниками та (або) зменшення вкладів за рішенням акціонерів або учасників, і те, що відбувається у формі:

«– вибуття активів;

– зниження вартості активів внаслідок переоцінки (за винятком переоцінки (уцінки) основних засобів, нематеріальних активів та цінних паперів, що «є в наявності для продажу»), що відносяться на зменшення додаткового капіталу, створення (збільшення) резервів на можливі втрати чи знос;

– зменшення активів в результаті конкретних операцій з постачання (реалізації) активів, виконання робіт, надання послуг;

– збільшення зобов'язань, не пов'язаного з отриманням (освітою) відповідних активів» [2, С. 89-91].

За видами діяльності витрати КБ прийнято поділяти на операційні, витрати на забезпечення функціонування діяльності банку та інші витрати. Важливою передумовою стабільності та прибутковості банку є управління структурою активів і пасивів банку. Тому метою керівництва кожного банку є оптимізація структури активів і пасивів з урахуванням конкретної бізнес-політики банку, яка визначає його прибуток, а також з огляду на оцінку рівня ризику, який банк готовий нести, або, відповідно, проти яких він створив достатні резерви. Оптимальна структура балансу банку забезпечує максимізацію прибутку банку на рівні прийнятого ризику. Роль упорядкування структури активів і пасивів полягає в управлінні чистою процентною маржею, пом'якшенні ризику зміни процентної ставки, де наразі це один із найсерйозніших ризиків, яким наражаються комерційні банки. Важливим питанням є чутливість активів і пасивів до змін процентної ставки. Така чутливість дозволяє банку змінювати структуру своїх активів і пасивів таким чином, щоб мінімізувати негативний ефект від зміни процентних ставок, або, навпаки, повністю використовувати позитивні зміни. Активи, чутливі до змін процентної ставки, включають активи, термін погашення яких досягає найближчим часом, активи з переоцінкою та частину активів, які амортизуються протягом визначеного періоду часу.

1.2. Фактори, які впливають на ефективність діяльності комерційного банку

Вивчаючи прибуток КБ, варто звернути увагу на фактори, що впливають на його формування. Загальноприйнятим є підхід до розгляду факторів прибутку банку з погляду поділу на внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні) (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація факторів, що впливають на ефективність діяльності КБ

Внутрішні чинники перебувають у зорі банку, до них відносяться:

- якість управління персоналом банку;
- якість системи ризик-менеджменту, що діє в кредитній організації;
- якість маркетингової політики комерційного банку;
- якість управління формуванням та використанням банківських ресурсів.

До зовнішніх факторів належать ті, які не залежать від діяльності банківської установи, проте деякі з них можуть істотно впливати на темпи зростання прибутку та рентабельності.

Зовнішні чинники економічна теорія поділяє дві групи:

- ринкові чинники, зумовлені об'єктивним процесом суто економічних сил;
- адміністративні фактори, пов'язані з волевим ухваленням рішень органів державної влади.

До ринкових факторів найчастіше відносяться:

- фаза економічного розвитку країни;
- ціна на кредитні ресурси;
- рівень конкуренції на ринку;
- попит та пропозиція на кредит;
- рівень доходів населення та його довіри до банківської системи та інше.

Адміністративними чинниками, які безпосередньо чи опосередковано впливають формування прибутку КБ, зазвичай є:

- особливості податкової системи країни;
- фінансова та грошово-кредитна політика держави;
- механізми державного регулювання економіки;
- швидкість реагування центрального банку на зміну економічної ситуації;
- стабільність політичної влади.

Внутрішні детермінанти – це фактори, на які переважно впливають управлінські рішення та політичні цілі банку. Такі як рівень ліквідності, коливання резервів на збитки за кредитами, достатність капіталу, управління витратами, зміна капіталу та ризику активів, операційна ефективність і ринкові процентні ставки. Внутрішні детермінанти включають змінні фінансової звітності та звіт про прибутки та збитки. Управління балансом безпосередньо пов'язане з управлінням активами і пасивами. Управління активами пов'язане з рішеннями щодо портфеля активів, які намагаються максимізувати прибутки за адекватного рівня ліквідності. Крім того, управління звітом про прибутки та збитки безпосередньо пов'язане з управлінням доходами та витратами.

Рівень ліквідності є одним із внутрішніх факторів, що визначають прибутковість. Ліквідність вимірюється відношенням кредитів до загальних активів, що вказує на відсоток активів банку, пов'язаних із кредитами. Щоб уникнути проблем з неплатоспроможністю, банки часто тримають ліквідні активи, які можна легко конвертувати в готівку. Отже, чим вищий коефіцієнт ліквідності, тим менш ліквідним є банк, однак ліквідні активи зазвичай пов'язані з нижчими нормами прибутку, а тому вища ліквідність буде пов'язана з нижчою прибутковістю.

Зменшення витрат покращує ефективність і, отже, підвищує прибутковість фінансової установи, маючи на увазі негативний зв'язок між коефіцієнтом операційних витрат і прибутковістю.

Прибуток КБ піддається впливу широкого спектра різних факторів, як зовнішніх, і тих, на які він може здійснювати певний вплив (внутрішніх). Керівництво КБ має враховувати всі ці фактори та сформулювати таку політику, щоб за підсумками її реалізації активізувати фактори, що збільшують прибуток.

Важливою передумовою ефективного управління фінансовими результатами КБ є фінансовий аналіз. Інформація, отримана в результаті аналізу, важлива не тільки для керівництва банку, але й для потенційних

інвесторів і клієнтів. Метою фінансового аналізу є отримання розуміння фінансового стану банку (далі ФСБ). Під фінансовим станом банку ми розуміємо збалансованість і розвиток його активів, пасивів, позабалансової дебіторської заборгованості, пасивів, витрат і доходів. На основі аналізу та оцінки ФСБ, використовуючи загальнодоступну інформацію, провідні світові рейтингові агентства потім складають свої рейтинги банківських установ.

При аналізі та оцінці фінансового стану КБ використовуються різні показники. Вони впорядковуються або з точки зору одного основного критерію (рентабельності) у дерево показників, або використовуються кілька основних аспектів. Перевагою аналізу та оцінки з точки зору одного критерію є простота процедури та можливість дійти певного висновку. Однак його недоліком є те, що він орієнтований виключно на прибутковість і не враховує інші аспекти діяльності банку, важливі з точки зору принципів розумної поведінки. Позитивна риса аналізу і оцінювання з точки зору багатьох критеріїв полягає в тому, що їх предметом є всі основні аспекти ФСБ, включно з тими, що мають відношення з точки зору принципів пруденційної банківської діяльності.

Певним негативним фактором є складність і можлива неоднозначність результатів аналізу, що ускладнює їх інтерпретацію. В обох типах аналізу та оцінки ФСБ розвиток показників відстежується з часом. Цей розвиток порівнюється з розвитком банківського сектору в цілому або, відповідно, із середнім значенням відповідної класифікаційної групи, що включає принаймні три банки, що працюють у певній країні. При оцінці фінансового стану з точки зору одного критерію - з точки зору рентабельності використовуються різні показники, які скомпоновані в дерево показників. Аналіз орієнтований на розвиток тих економічних відносин, які вирішальним чином впливають на прибутковість комерційних банків.

При аналізі звіту про прибутки та збитки та його зв'язку зі структурою балансу важливо працювати з окремими даними, що свідчать про бізнес-політику, а також прогноз розвитку економічного становища банку. З цієї

причини всі дані та тенденції, визначені на їх основі, агрегуються на рівні банківського сектору в цілому. Незважаючи на це обмеження, можна зробити висновки, які є достатньо значущими і водночас дозволяють порівняти конкретний банк із середніми сукупними значеннями.

При аналізі фінансової ситуації українських банків, з огляду на нестандартне економічне середовище в період трансформації, необхідно діяти обережно. Однією з причин є, наприклад, проблеми, пов'язані з якістю кредитних портфелів КБ і, відповідно, менша прогностична цінність однокритеріального аналізу їх фінансового стану.

Показники, які використовуються для аналізу та оцінки якості активів банку, включають, перш за все, резерви і забезпечення. Банк створює їх для того, щоб він міг подолати ситуацію, коли його активи погіршуються, і захистити себе від ризиків. Загальнодоступна інформація має лише опосередковане значення щодо якості активів, оскільки банки зазвичай не оприлюднюють обсяг своїх класифікованих кредитів та інших класифікованих активів у своїх портфелях. Незважаючи на це, можна дійти певних висновків, проаналізувавши рівень і тенденції розвитку наступних показників:

– співвідношення створення резервів і забезпечень до активів. Якщо це показує, що створення резервів і резервів, наведених у звіті про прибутки та збитки, відбувається швидше, ніж зростання підсумку балансу, можна зробити висновок, що якість активів банку погіршується. Однак можливо, що керівництво банку пішло шляхом не створення достатніх резервів і резервів, навіть незважаючи на погіршення якості активів банку. Використовуючи цей показник, з загальнодоступної інформації неможливо з'ясувати, чи пішло керівництво таким шляхом, який з точки зору майбутнього банку є однозначно неприйнятним. Збільшення відношення створених резервів і забезпечень до активів або до загальної суми балансу має негативний знак, падіння цього відношення – додатний знак, а стагнація вартості також має

від'ємний знак. Однак необхідно оцінювати все це в контексті класифікаційної групи.

– оскільки надані кредити складають значну частину активів банку, доцільно також приділити увагу відношенню створених резервів і забезпечень до наданих кредитів. Збільшення цього коефіцієнта свідчить про погіршення якості кредитного портфеля банку.

– співвідношення створених резервів і резервів до валового прибутку є показником, який більш чутливо реагує на зміни у створенні резервів і статтях коригування, ніж попередні показники. Це пов'язано з тим, що створення резервів і резервів зменшує валовий прибуток. Це означає, що величина знаменника опосередковано пропорційна створеним резервам і резервам.

Капітал банку є показником його фінансової міцності. З його кількості та структури виводяться важливі якісні параметри, за якими можна визначити обачність поведінки банку. Для оцінки фінансової стійкості банку використовуються два коефіцієнти. Найпростішим показником є відношення капіталу банку до його активів. Це значення має бути в діапазоні від 2% до 10%. Значення трохи вище 2% прийнятні лише в тому випадку, якщо банк не зафіксував динамічного зростання, має відмінну якість кредитного портфеля, хорошу ліквідність і прибутковість.

1.3. Сутність прибутковості комерційного банку

Одним із вирішальних факторів, що впливають на прибутковість банку, є склад його активів. Структура банківських активів впливає не тільки на ліквідність, але й на прибутковість і в кінцевому підсумку відображається на підсумковій лінії. Банківські активи згруповані за двома основними категоріями – основні активи та активи, що приносять дохід. Однією з основних характеристик КБ є швидкість створення прибуткових активів за рахунок отриманих коштів. Це оцінка частки активів, що генерують дохід, у

загальних активах, яка визначає здатність активів генерувати дохід, де стандартний рівень для активів, що генерують дохід, як частка загальних активів, становить понад 90%. У зв'язку з досягненням прибутковості банку, вираженої у вигляді балансового прибутку, особливо важливим фактом є структура доходуутворюючих активів. Активи, що приносять дохід, означають ті операції з активами, які приносять процентний дохід. Ці активи є основним джерелом прибутку для комерційних банків. Позики, міжбанківські активи та операції з цінними паперами займають важливе місце в структурі активів банку. Відтак, очевидно, що середня здатність цих активів генерувати дохід має вирішальний вплив на прибутковість КБ.

Ухвалюючи рішення щодо розподілу ресурсів на угоди з активами, банк повинен враховувати рівень ризику для активів, виражений як загальна норма його прибутку, і ціну активу, виражену як процентний дохід. З певним спрощенням можна сказати, що банківські активи розміщені на відносно незалежних фінансових ринках. Ціна цих активів залежить від попиту та пропозиції. У стандартному банківському середовищі (за винятком одиничних відхилень), де механізм взаємообміну капіталу в довгостроковій перспективі по суті врівноважує рівень прибутковості окремих активів, і зв'язок між структурою активів і відповідною прибутковістю банк менш фіксований [2, С. 86-90].

Прибутковість більшою мірою залежить від здатності банку усунути ризику в операціях з активами та забезпечити відповідність між активами та пасивами. Економічне середовище, в якому розміщуються банківські активи в економіці, що трансформується, відрізняється від стандартного економічного середовища. Наслідком цього є відносно висока різниця в ціні сукупних груп активів. Це означає, що особливо в країнах із трансформацією економіки структура банківських активів суттєво впливає на прибутковість КБ. В оцінці впливу структури пасивів на прибутковість банку особливе значення має рівень капіталу банку. Банк, як суб'єкт господарювання, повинен мати достатній капітал. Разом із резервами та забезпеченнями він

служить для захисту банку від різних видів ризику. Досліджуючи зв'язок між капіталом і прибутком, необхідно звернути увагу на два його виміри. Частка власного капіталу безпосередньо впливає на прибутковість. Зрозуміло, що в арифметичному сенсі прибутковість власного капіталу зростає за інших рівних умов, оскільки частка капіталу зменшується, оскільки даний обсяг капіталу підтримує більший обсяг активів. Таким чином, існує прямий конфлікт між обачністю та прибутковістю, виміряною як прибутковість власного капіталу.

Прибуток і деякі форми капіталу певною мірою взаємозамінні в тому сенсі, що вони є альтернативними засобами для покриття збитків поточного року. Щоправда, чим більший чистий прибуток банку, тим меншою може бути частка його власного капіталу, тоді як, навпаки, у випадку негативного довгострокового періоду в діапазоні чистого прибутку може відбутися зменшення у частині власного капіталу, якщо банк не створив достатньо великий резервний фонд для покриття збитків поточного року. Власний капітал як стаття пасиву балансу також впливає на валовий прибуток, зменшуючи середні процентні витрати. Чим більша частка власного капіталу, що не приносить процентів, тим більша валова процентна маржа. На основі групування обох ефектів можна сказати, що менша частка власного капіталу має у багато разів більший вплив на рентабельність власного капіталу, ніж ефект відсоткової прибутковості.

Чутливість пасивів характеризується як негативна також через те, що управління пасивами є більш складним. Часто вплив ринку є сильнішим за можливості банку. І навпаки, у випадку операцій з активами банк може легше змінити свою структуру. У випадку, якщо зобов'язання, чутливі до зміни процентної ставки, перевищують активи, відповідно чутливі, зростання процентних ставок негативно впливає на прибуток, оскільки збільшення вартості коштів, тобто тих, що стосуються зобов'язань, чутливих до процентної ставки, змін, будуть більшими, ніж доходи, отримані завдяки збільшенню відсотків на чутливі активи. Протилежна ситуація виникає, коли

активи, чутливі до змін процентної ставки, перевищують чутливі зобов'язання. У цьому випадку підвищення процентних ставок вигідніше для банку, ніж їх зниження. Банку важливо коригувати структуру своїх активів і пасивів відповідно до очікуваного розвитку процентних ставок, що позитивно вплине на його прибутковість. На прибутковість КБ впливає також його процентна політика. Тут вирішальним фактором є здатність банку встановлювати таку відсоткову ставку для угод з активами, яка покриває витрати на зовнішні кошти, операційні витрати, а також необхідну норму прибутковості та гарантує, що прогнозований ризик цих активів покритий. На значущість відсотків також впливає той факт, що активи, що генерують дохід, становлять вирішальну частину активів, а зовнішні кошти складають значну частину зобов'язань банківського сектору.

Зв'язок між процентними доходами та процентними витратами описується як процентна маржа. Більш точним показником є чиста процентна маржа. Цей показник дає більш точне економічне зображення середовища отримання прибутку банку. Рентабельність чистого прибутку описує здатність банку створювати активи з коштів, які призводять до створення доходів, що дозволяє йому покривати витрати, пов'язані з діяльністю банку. Її нормальний рівень становить 4,5%. Зниження нижче цього рівня означає ризик того, що взаємний взаємозв'язок вирішальних статей доходів (процентних доходів) і витрат (процентних витрат) у поточному створенні інших доходів і витрат, ймовірно, буде відображено у збитках. Зважаючи на високу частку процентних доходів і витрат у загальних доходах і витратах банку, управління чистою процентною маржею є ключовим для здатності банку отримувати прибуток. Здатність кількісно визначити витрати є дуже важливою для керівництва комерційного банку, оскільки, будучи основою для прийняття рішення щодо стратегії залучення коштів, він визначає оптимальну норму прибутку. Аналіз окремих статей витрат і доходів банку може виявити сильні та слабкі сторони його діяльності.

Висновки до розділу 1

1. Визначено найбільш загальний підхід до поняття «фінансовий результат». Це узагальнюючий показник ефективності діяльності організації за звітний період, який визначається як різниця між доходами та витратами та надає можливість керівництву КБ отримати детальну інформацію про ФСБ. Удосконалено поняття «фінансовий результат» як процес, спрямований на кількісну та якісну зміну параметрів банку в умовах безперервної зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

2. Загальноприйнятий підхід до розгляду факторів прибутку банку полягає у поділі їх на внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні). Найважливішими факторами витрат і доходів є відсотки. З одного боку, проценти представляють ціну, яку банк повинен заплатити за кошти на ринку грошей і капіталу; з іншого боку, це ціна, за яку банк надає кошти своїм клієнтам. Стосовно вартості макроекономічних фінансових потоків в Україні, до яких залучені активи банків, можна сказати, що зараз досягнуто точки насичення з точки зору інституційної системи КБ. Менеджмент банків логічно має зосередитися на покращенні якості управління прибутковістю банків. Керівництво КБ повинно враховувати фактори, які впливають на прибуток та формувати політику діяльності, яка зможе активізувати ті фактори, які збільшують прибуток.

3. Прибутковість КБ залежить від структури активів, які представлені двома категоріями: основні та дохідні. Чим швидше створюються прибуткові активи, тим якісніше характеристики діяльності КБ та більша прибутковість. І чим адаптивніші можливості банку до змін та можливостей стійкості до ризиків, тим краще забезпечиться баланс між активами та пасивами. Як наслідок збільшення прибутковості банку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. АТ КБ «ПриватБанк» та його місце в організаційній структурі банківської системи України

Становлення АТ КБ «ПриватБанк» (далі КБ ПрБ) має довгу історію: ще з 1992 р. За весь період свого функціонування змінювалась структура, вид власності і. т.д., але КБ залишається одним із самих стійких банків України.

Організаційна структура управління комерційного банку (далі ОСУ КБ) є додатковою сильною стороною банківського менеджменту. Після встановлення цілей і правил організуються необхідні компоненти для досягнення мети. Основною метою діяльності КБ ПрБ є отримання очікуваного прибутку. Інші фактори можуть бути ефективно і результативно інтегровані КБ для досягнення очікуваної мети. ОСУ КБ зазвичай включає одного керівника вищої ланки, якому надають підтримку інші старші співробітники. У роздрібному банку структура зазвичай розділена різними функціями, починаючи від електронних банківських послуг до обслуговування клієнтів і менеджерів окремих підрозділів. Інституційний банк часто сильно сегментований, де керівники вищої ланки очолюють кожен підрозділ. КБ ПрБ є глобальним та одним з найбільших фінансових установ в Україні. Тому ОСУ в цьому сегменті фінансових послуг часто є багатогранною та складною. Головний виконавчий директор зазвичай очолює всі операції банку, хоча є й інші провідні члени, включаючи головного фінансового директора і кількох керуючих директорів, які призначаються на його підтримку. Існує також рада директорів, щоб впливати на операційну стратегію банку та піклуватися про інтереси акціонерів. Інша серія підрозділів, включаючи дотримання ризиків, інвестиційну банківську діяльність, а також сприяє організаційній структурі

КБ. Фронт-офісні операції КБ, такого як КБ ПрБ, включають робочі завдання, які вимагають прямого спілкування з клієнтами. Ці функції можуть включати управління капіталом, торгівлю фінансовими цінними паперами або інвестиційні банківські послуги. У цих підрозділах прибуток генерується завдяки діяльності з продажу, яку виконують професіонали. ОСУ КБ може поширюватися на послуги середнього офісу. У цьому сегменті професіонали контролюють процедури управління ризиками та забезпечують відповідність діяльності фінансової установи нормативним стандартам. Персонал бек-офісу є ще одним організаційним сегментом КБ ПрБ. Професіонали цього розділу пропонують підтримку персоналу фронт-офісу. Ці особи можуть бути залучені до управління ризиками, але також виконувати функції, які забезпечують належне функціонування внутрішніх операцій банку, наприклад, бухгалтерський облік і управління персоналом.

Вторгнення росії спричинило надзвичайний тиск на стабільність банківського сектора України та ОСУ КБ. Так, кількість структурних підрозділів КБ за період 2017 – 2022 рр. (станом на 1.10) зменшилась в декілька разів. На рисунку 2.1 ми навели інформацію щодо кількості структурних підрозділів КБ по найбільш стійким КБ України.

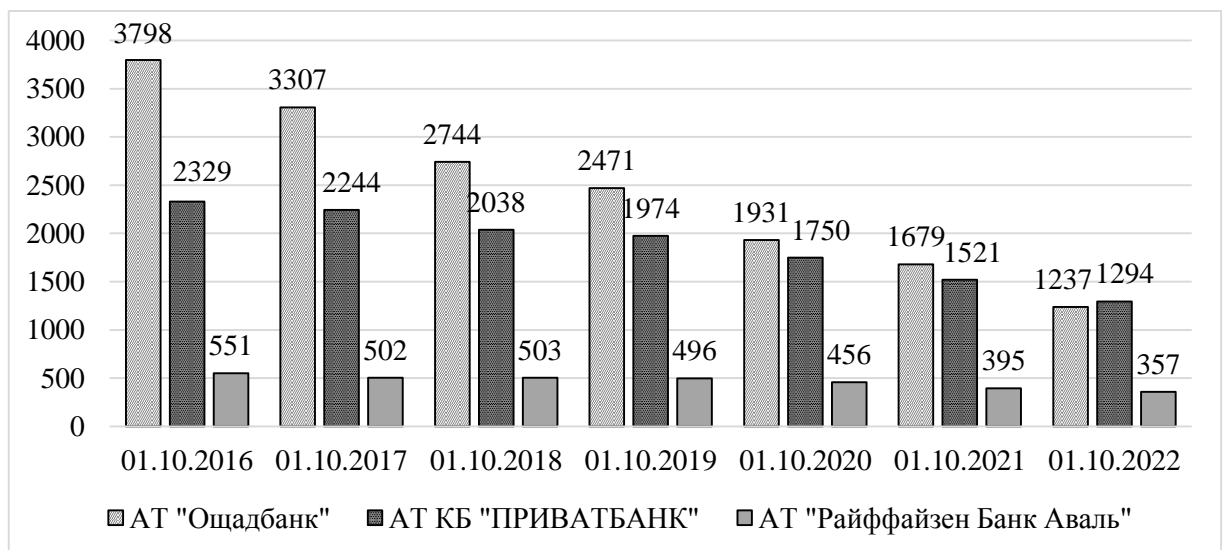

Рис. 2.1. Вибіркова інформація, щодо кількості структурних підрозділів КБ України, складено автором на основі [33].

По КБ ПрБ, за аналізований період, кількість відділень скоротилась з 2329 станом на 01.10.2016 р. до 1294 станом на 01.10.2022 р., тобто майже в 1,8 рази.

На рисунку 2.2. наведено кількість відділень КБ ПрБ по регіонам України.

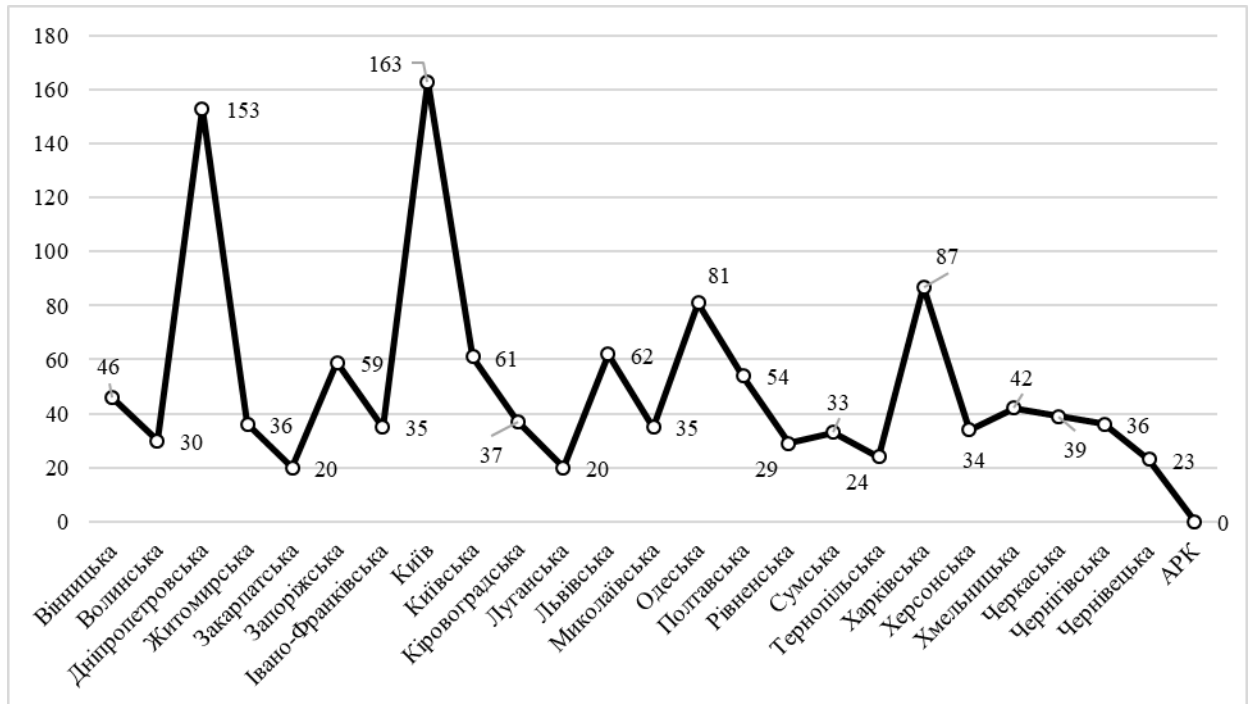

Рис. 2.2. Кількість відділень КБ ПрБ по регіонах України, складено автором на основі [33].

Найбільша кількість відділень КБ ПрБ в Дніпропетровській області – 153 відділення, а найменша в Закарпатській і Луганській областях – 20 відділень. Серед міст по кількості відділень лідируючу позицію займає м. Київ – 163 відділення.

За даними НБУ станом на перше жовтня 2022 р. в Україні зареєстровано 67 КБ, з них з іноземним капіталом – 30, у тому числі зі 100% іноземним капіталом – 22. Для порівняння станом на перше жовтня 2016 р. в Україні налічувалось 100 КБ, з них з іноземним капіталом – 40, у тому числі зі 100% іноземним капіталом – 17 [33].

Статутний капітал КБ ПрБ на 1 жовтня 2022 р. становить 206,06 млрд. грн. КБ ПрБ державний банк, тобто 100% акцій належать державі (в особі

КМУ). Теоретично статутний банк може на 100% фінансуватися приватним капіталом, але більшість банків стають публічними, тому що акції стають ліквідними, що полегшує виплати інвесторам.

Процес створення КБ відіграє позитивну роль в економіці. КБ - це, в основному, сукупність інвестиційного капіталу задіяна в пошуках гарного прибутку. Банк - будівля, люди, процеси та послуги - це механізм для залучення більшого капіталу та розподілу таким чином, який, на думку керівництва та правління, забезпечить найкращий прибуток. Завдяки ефективному розподілу капіталу КБ стане більш прибутковим, а ціна акцій зросте. З цієї точки зору КБ надає послугу споживачеві, але він також надає послуги інвесторам, діючи як фільтр для того, хто отримує розподіл капіталу. КБ, які виконують обидва ці завдання, матимуть успіх. КБ, які не виконують одну чи жодне з цих завдань, можуть зрештою збанкрутувати. У разі банкрутства НБУ втручається та захищає інтереси вкладників і стежить за тим, щоб активи КБ опинилися в руках більш успішного банку. Як приклад, така ситуація виникла і з КБ ПрБ, коли із приватного володіння від став державним.

Більшість із нас щодня взаємодіє з КБ, незалежно від того, чи йдеться про оплату карткою, онлайн-платіж чи заявку на кредит. Окрім надання цих базових послуг, КБ займаються розподілом капіталу з метою отримання прибутку, що також називається інвестуванням. У комерційному банківському визначенні інвестування означає надання позик і надання кредитів людям, які можуть повернути їх на умовах банку.

За даними НБУ, чистий прибуток КБ України за період з 1.01.2022 р. по 01.11.2022 р. становив 10978 млн. грн., в порівнянні з 1.01.2021 р. по 01.11.2021р. – 58354 млн. грн., що на 47376 млн. грн. більше ніж на 1 листопада 2022 р [33]. На дану ситуацію вплинули потрясіння банківської системи пов'язані з введенням військового стану в Україні. Але це ще, на нашу думку, не погана ситуація в банківському секторі. Наприклад, за це й же період в 2016 р. взагалі був збиток -12596 млн. грн. Взагалі ситуація

банківського сектору неоднозначна: з 2014 р. по 2017 р. банки в середньому по Україні були збиткові. Збиток склав від 26491 млн. грн. до 159388 млн. грн.

Сьогодні КБ можуть інвестувати в цінні папери і навіть у випуски, які вони допомагають оприлюднити. Але ці види діяльності, як правило, відносяться до інвестиційного підрозділу - в основному традиційного інвестиційного банку, що знаходиться в КБ. Зрештою, щоб і надалі бути успішним, КБ повинен надавати якісні послуги своїм клієнтам і хороші прибутки своїм інвесторам.

В Україні по банкам активи від операцій по цінним паперам на 1.11.2022р. становили 941106,09 млн. грн., що майже в двічі більше ніж в 2018 р.

КБ також пропонують багато агентських і консультативних функцій через їхнє привілейоване становище як фінансових посередників. Консультаційні послуги з управління ризиками, пов'язаними з діяльністю між підприємствами, підтримка торгового кредиту з глобальними організаціями, які беруть участь в імпорті та експорті, або документування виконання транскордонних послуг, є деякими прикладами в цій категорії.

Інституції суворо регулюються та інтегровані з глобальними системами (наприклад, SWIFT), що є функцією, яка є бар'єром для входу на ринок для компаній, які працюють в іншому масштабі.

Окрім виконання звичайних комерційних банківських функцій, банки відіграють ефективну роль у їх економічному розвитку:

- допомагають мобілізувати заощадження через мережу відділень, тобто вони допомагають у формуванні капіталу країни;
- фінансують промисловий сектор, надаючи короткострокові, середньострокові та довгострокові кредити. Відтак, вони не лише забезпечують фінансування промисловості, але й допомагають у розвитку ринку капіталу;

– допомагають у фінансуванні як внутрішньої, так і зовнішньої торгівлі, надаючи кредити роздрібним і оптовим торговцям. Вони також допомагають у переміщенні товарів з одного місця в інше, надаючи всі види послуг, такі як дисконтування та приймання векселів, надання овердрафту, видача тратт тощо. Крім того, вони фінансують як експорт, так і імпорт, надаючи валютні послуги імпортерам і експортерам товарів;

– допомагають сільськогосподарському сектору, надаючи кредити торговцям сільськогосподарськими товарами, відкриваючи мережу відділень у сільській місцевості для кредитування СГ. Надають фінансування безпосередньо аграріям для збуту їхньої продукції, для модернізації та механізації їхніх ферм, для освоєння землі тощо. Допомагають фінансово тваринництву, молочному скотарству, вівчарству, птахівництву, рибництву та садівництву. Таким чином КБ задовольняють кредитні потреби всіх типів сільського населення;

– надають позики споживачам на купівлю таких предметів, як будинки, автомобілі, холодильники тощо. Відтак вони також допомагають підвищити рівень життя людей, надаючи позики на споживчі потреби;

– фінансують діяльність, яка створює робочі місця. Надають кредити для навчання молоді, підприємцям для створення власного бізнесу. Таким чином, банки не тільки сприяють накопиченню капіталу, але й сприяють збільшенню підприємницької діяльності.

КБ допомагають економічному розвитку країни, сумлінно дотримуючись монетарної політики НБУ. Насправді НБУ залежить від КБ щодо успіху політики монетарного управління відповідно до вимог економіки.

Відтак, КБ роблять великий внесок у розвиток економіки, надаючи кредити сільському господарству, торгівлі та промисловості, допомагаючи у формуванні фізичного та людського капіталу та дотримуючись монетарної політики країни.

Навіть у сучасну епоху цифрових технологій і складний макроекономічний контекст роль КБ залишається життєво важливою. Незважаючи на те, що захист від ризиків і регуляторний захист залишаються головним пріоритетом, банки також шукають інноваційні методи для вирішення фінансових показників і зростаючих очікувань споживачів та інвесторів, оскільки вони реорганізують і оптимізують операційні та бізнес-моделі для отримання довгострокової прибутковості. Безсумнівно, банкам потрібно буде прийняти інновації та трансформацію під керівництвом бізнесу, щоб залишатися актуальними в епоху цифрових грошей.

2.2. Аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Оптимальна структура активів банків є цікавою проблемою як з точки зору менеджменту банків, так і з точки зору регулювання. Банки можуть захотіти порівняти структуру своїх активів за допомогою теоретично оптимальної структури, заснованої на моделі, яка може бути зручним способом кількісної оцінки складності взаємозв'язку між різними категоріями балансу. Типовий баланс складається з основного рівняння бухгалтерського обліку: активи дорівнюють зобов'язанням плюс власний капітал. Проте банк має унікальні класи статей балансу, яких інші компанії не мають. Баланс КБ ПрБ наведено в додатках А та Б (таблиці А 1, Б 1). Основними видами діяльності та джерелом прибутку банків є кредитно-депозитні операції. Клієнти вкладають гроші в банк, за що отримують порівняно невеликі відсотки. Потім банк позичає кошти за значно вищою ставкою, отримуючи прибуток від різниці в процентних ставках. Таким чином, позики клієнтам класифікуються як активи. Це пояснюється тим, що банк очікує отримати відсотки та погашення основної суми кредиту в майбутньому і таким чином отримати економічну вигоду від кредиту. На рис. 2.3 наведено активи КБ ПрБ та питому вагу в активах грошових коштів, кредитів та авансів банкам та клієнтам.

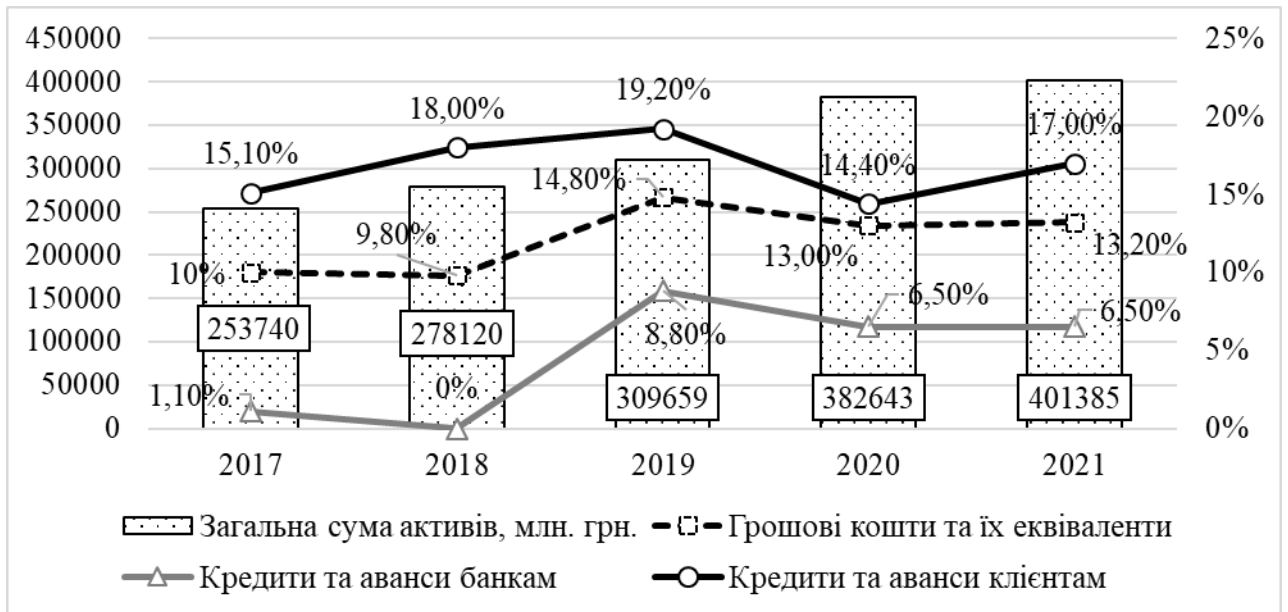

Рис. 2.3. Динаміка активів КБ ПрБ за 2017-2021 рр., складено автором за [38]

Найбільшу питому вагу в загальній сумі активів КБ ПрБ серед аналізованих показників займають кредити клієнтам. Хоча їх частка з 2017 р. по 2019 р. стрімко зростала, з 15,1% в 2017 р. до 19,2% в 2019 р., то в 2020 р. знизилась до рівня 14,4%. Але, як бачимо, в 2021 р. вона знову зросла до 17%, але все рівно до рівня 2019 р. не дійшла. З 2017 р. по 2021 р. кредити клієнтам зросли на 77%.

Банки можуть зберігати ринкові цінні папери або певні валюти з метою торгівлі. Вони, природно, вважатимуться торговими активами. Вони можуть мати торгові зобов'язання, які складаються з похідних зобов'язань і коротких позицій. Розглянемо надходження КБ ПрБ від інвестицій в цінні папери (рис. 2.4)

Інвестиційні цінні папери (далі ІЦП) - це оборотні фінансові активи, які купуються з наміром утримувати їх, поки вони не зростуть у ціні. Існує кілька типів ІЦП, але більшість з них поділяються на три категорії: пайові цінні папери, боргові цінні папери та деривативи. На рисунку 2.4 показано, що в 2017-2019 рр. найбільше надходжень було від цінних паперів за

справедливою вартістю через прибуток, а з 2020 р. – вже від цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

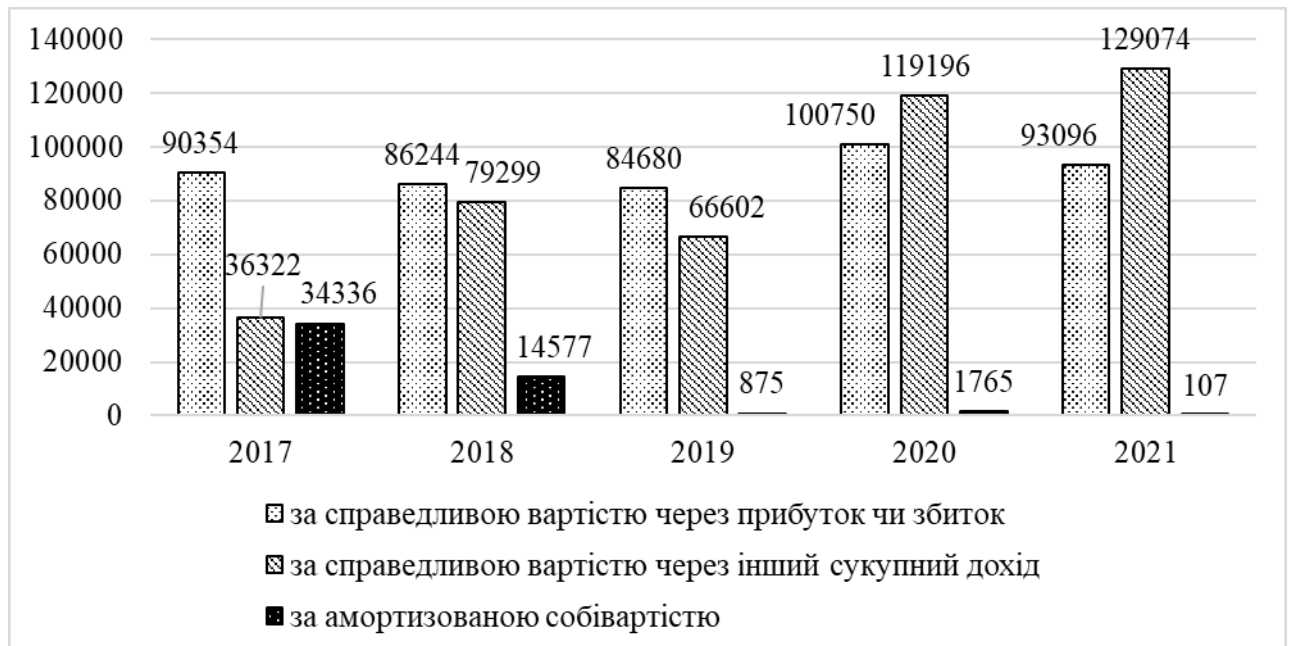

Рис. 2.4. Інвестиційні цінні папери КБ ПрБ за 2017-2021 рр., млн. грн., складено автором за [38]

Банки часто купують ринкові цінні папери, щоб зберігати їх у своїх портфелях; зазвичай це одне з двох основних джерел доходу, поряд із позиками. ІЦП можна знайти на балансових активах багатьох банків, які обліковуються за амортизованою балансовою вартістю.

Основна відмінність між позиками та ІЦП полягає в тому, що позики, як правило, набуваються в процесі прямих переговорів між позичальником і позикодавцем, тоді як придбання ІЦП зазвичай здійснюється через стороннього брокера або дилера. На інвестиційні цінні папери в банках діють обмеження щодо капіталу.

Як і у випадку з усіма цінними паперами, ІЦП, утримувані банками як забезпечення, можуть мати форму акцій (часток власності) у корпораціях або боргових цінних паперів. Частки акцій можуть бути у формі привілейованих або простих акцій, хоча в цьому випадку дуже важливо, щоб вони забезпечували певну міру безпеки.

ІЦП надають банкам перевагу ліквідності на додаток до прибутку від реалізованого приросту капіталу під час їх продажу. Якщо вони інвестиційного рівня, ці ІЦП часто можуть допомогти банкам виконати вимоги щодо застави державних депозитів. У цьому випадку ІЦП можна розглядати як заставу.

Кожен із розглянутих активів відіграє важливу роль у загальній бізнес-стратегії банку. Активи банку необхідні для ведення бізнесу, незалежно від того, чи це звичайний банк, повноцінний банк електронної комерції (десь є сервери та штаб-квартира) або гібридна установа, що працює на платформі. Резерви дозволяють банкам виплачувати свої транзакційні депозити та інші зобов'язання.

У багатьох країнах регулюючі органи встановлюють мінімальний рівень резервів, який називається обов'язковими резервами. Якщо банки зберігають суму, що перевищує норму обов'язкових резервів, додаткові резерви називаються надлишковими резервами.

З іншого боку, очікується, що клієнти знімуть депозити або відсотки по депозитам, що спричинить економічний відтік у майбутньому. Відтак, депозити клієнтів класифікуються як зобов'язання. На рис. 2.5 та 2.6 наведено пасиви КБ ПрБ та питому вагу в пасивах коштів клієнтів, статутного капіталу та накопиченого дефіциту.

Найбільшу питому вагу в зобов'язаннях КБ ПрБ займають кошти клієнтів банку і їх питома вага з 2017 р. по 2021 р. зростає. Так, якщо в 2017 р. вона становила 92,2%, то вже в 2021 р. 97,2%.

Кошти клієнтів дозволяють банкам використовувати короткострокові депозити для надання довгострокових кредитів. Процес передбачає трансформацію строку погашення - перетворення короткострокових зобов'язань (депозитів) у довгострокові активи (позики). Банки платять вкладникам менше, ніж вони отримують від позичальників, і ця різниця становить основну частину доходу банків у більшості країн.

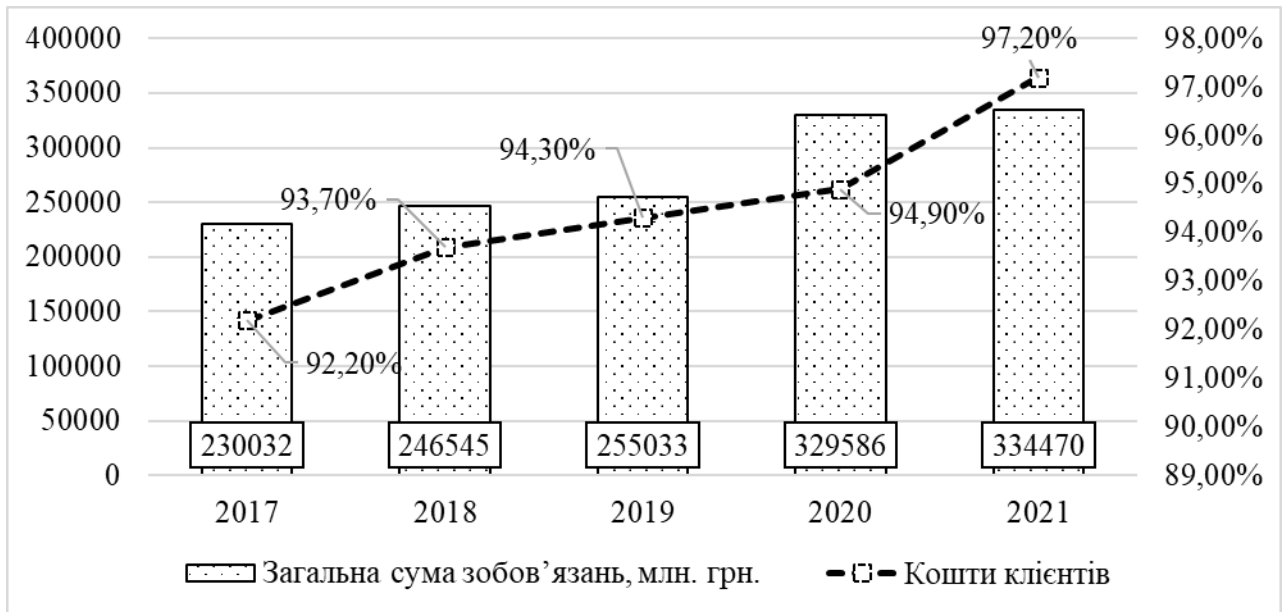

Рис. 2.5. Динаміка зобов'язань КБ ПрБ за 2017-2021 рр.,
складено автором за [38]

Банки можуть доповнити традиційні депозити як джерело фінансування шляхом прямих запозичень на ринках грошей і капіталу. Вони можуть випускати цінні папери, такі як комерційні папери або облігації; або вони можуть тимчасово позичати цінні папери, якими вони вже володіють, іншим установам за готівку - таку операцію часто називають угодою зворотного викупу (репо). Банки також можуть запакувати кредити, які вони мають у своїх книгах, у цінні папери та продати їх на ринку (цей процес називається трансформація ліквідності та сек'юритизація), щоб отримати кошти, які вони можуть повторно надати. Найважливішою роллю банку може бути встановлення відповідності між кредиторами та позичальниками, але банки також важливі для внутрішньої та міжнародної платіжної системи, і вони створюють гроші.

Сума власного капіталу КБ ПрБ з 2017 р. по 2021 р. зросла майже в тричі, з 23708 млн. грн. в 2017 р. до 66915 млн. грн. в 2021 р. Це є добрим знаком, так як капітал є ключовим інгредієнтом безпечних і надійних банків. Банки беруть на себе ризики і можуть зазнати збитків, якщо ризики

матеріалізуються. Щоб залишатися в безпеці та захищати вклади людей, банки повинні бути в змозі компенсувати такі збитки та продовжувати працювати як у добрі, так і в погані часи. Для цього використовується банківський капітал. Простіше кажучи, капітал – це гроші, які банк отримав від своїх акціонерів та інших інвесторів, а також будь-який прибуток, який він отримав і не виплатив.

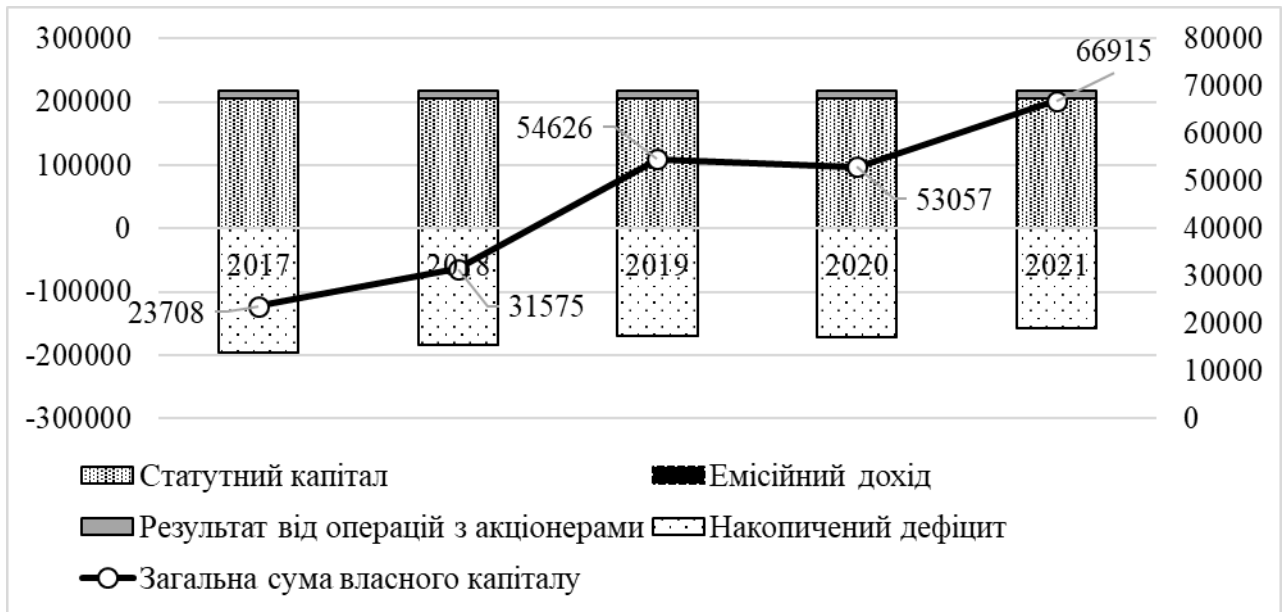

Рис. 2.6. Динаміка власного капіталу КБ ПрБ за 2017-2021 рр., млн. грн., складено автором за [38]

Отже, якщо банк хоче розширити свою базу капіталу, він може зробити це, наприклад, шляхом випуску більшої кількості акцій або збереження прибутку, а не виплати його як дивідендів акціонерам.

Загалом кожен банк має два джерела коштів: капітал і борг. Борг - це гроші, які він позичив у своїх кредиторів і повинен буде повернути. Борг включає, серед іншого, депозити клієнтів, випущені боргові цінні папери та позики, взяті банком.

Кошти з цих двох джерел використовуються банком різними способами, наприклад, для надання кредитів клієнтам або для здійснення

інших інвестицій. Ці кредити та інші інвестиції є активами банку разом із коштами, які зберігаються як готівка.

Капітал діє як «фінансова подушка» від збитків. Коли, наприклад, багато позичальників раптово не можуть повернути свої кредити або вартість деяких банківських інвестицій впаде, банк зазнає збитків і без капітальної подушки може навіть збанкрутувати. Однак, якщо він має міцну базу капіталу, він використовуватиме його для покриття збитків і продовжуватиме працювати та обслуговувати своїх клієнтів.

Україні доцільно взяти за приклад європейську банківську модель, при якій європейському банківській нагляд вимог до капіталу складаються з трьох основних елементів:

- мінімальні вимоги до капіталу, відомі як вимоги рівня 1
- додаткова вимога до капіталу, відома як вимога рівня 2
- вимоги до буфера

По-перше, усі банки, які перебувають під європейським банківським наглядом, мають відповідати європейському законодавству, яке встановлює вимоги до мінімального загального капіталу (так звані вимоги рівня 1) на рівні 8% активів банків, зважених за ризиком. Активи, зважені за ризиком – це загальна сума активів банку, помножена на відповідні фактори ризику (ваги ризику). Фактори ризику відображають, наскільки ризикованим вважається певний тип активів. Чим менш ризикований актив, тим нижча сума активу, зважена за ризиком, і тим менший капітал повинен мати банк для його покриття. Наприклад, іпотечний кредит, забезпечений заставою (квартира або будинок), є менш ризикованим – має нижчий фактор ризику – ніж кредит без забезпечення. Як наслідок, банку потрібно мати менше капіталу для покриття такої іпотечної позики, ніж для покриття незабезпеченої позики.

По-друге, існує додаткова вимога до капіталу, встановлена наглядовими органами (так звана вимога рівня 2). Тут на допомогу приходить європейський банківський нагляд. Наглядові органи ЄЦБ та

наглядові органи країн-учасниць детально розглядають окремі банки та оцінюють ризики, яким піддається кожен із них. Вони роблять це за допомогою щорічного процесу наглядової перевірки та оцінки. Якщо наглядові органи дійдуть висновку, що ризики банку недостатньо покриваються мінімальними вимогами до капіталу, вони просять банк утримати додатковий капітал.

Вимоги до мінімального та додаткового капіталу є обов'язковими, і в разі їх недотримання існують правові наслідки. Ці наслідки залежать від того, наскільки серйозним є порушення. Наглядовий орган може, наприклад, попросити банк скласти план, який показуватиме, як він відновить свою відповідність вимогам до капіталу. Або, якщо порушення дуже серйозне, банк може втратити банківську ліцензію.

Третя вимога до капіталу для банків полягає в тому, щоб вони мали додаткові буфери для різних цілей (для загального збереження капіталу та проти циклічного та нециклічного системного ризику).

На додаток до цих трьох наборів вимог до капіталу органи нагляду очікують, що банки резервуватимуть певні суми капіталу на періоди стресу (це називається вказівками за компонентом 2).

Окрім сум, які вимагають органи регулювання та нагляду, очікується, що банки самі визначать, скільки капіталу їм потрібно, щоб мати можливість стійко слідувати своїм бізнес-моделям.

2.3. Формування прибутку АТ КБ «ПриватБанк»

Спочатку пандемія, а тепер інфляція, війна, підвищення процентних ставок, збої в ланцюжках поставок тощо: для банків у всьому світі поєднання макроекономічної нестабільності та геополітичних зривів у 2022 році перевернуло багато припущень і поклало кінець більш ніж десятиріччю відносно стабільності. Однак одне не змінилося: оцінки. Загалом банки продовжують торгувати зі значним дисконтом до інших секторів, що є

віддзеркаленням того факту, який ще раз підтвердився у 2022 році, що більше половини банків світу заробляють менше, ніж їхня вартість капіталу.

Банки відновилися після пандемії завдяки значному зростанню доходів, але контекст кардинально змінився. Нині низка взаємопов'язаних потрясінь - одні геополітичні, а інші - тривалі економічні та соціальні наслідки пандемії - посилюють нестабільність.

Незалежною змінною дослідження є вимірювання прибутковості (ROE, ROA) (див. р. 1, пп. 11.1), а залежною змінною є стратегія зростання, яка вимірюється відсотком зростання активів (НВТФ) і прибутку. Запропонована модель представлена на рис. 2.7.

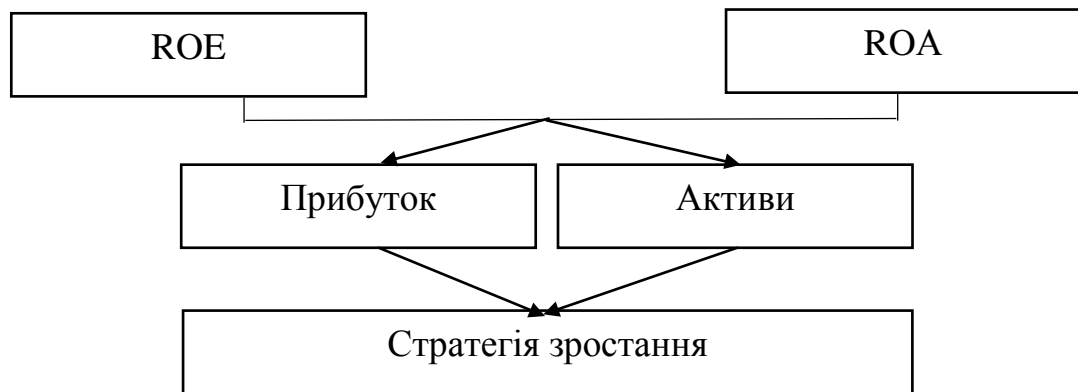

Рис. 2.7. Аналітична модель дослідження прибутковості банку

Банківські коефіцієнти прибутковості використовуються як незалежні змінні. По-перше, ROA використовуватиметься для вимірювання ефективності управління; це вказує на те, наскільки вміло керівництво перетворювати активи на чистий прибуток. По-друге, ROE є мірою прибутку, що надходить до акціонерів. Крім того, стратегія зростання є залежною змінною, яка вимірюється загальним зростанням активів (відсоток зростання), виміряним за (Загальні активи поточного року - Загальні активи базового року/Загальні активи базового року) та прибутку.

Фінансові звіти банків, як правило, набагато складніші, ніж звіти компаній, які займаються практично будь-яким іншим видом бізнесу. У той

час як інвестори, які розглядають акції банків, звертають увагу на такі традиційні показники оцінки акцій, як співвідношення ціни та балансу або співвідношення ціни та прибутку, вони також вивчають галузеві показники, щоб точніше оцінити інвестиційний потенціал окремих банків.

Вивчаючи фінансову звітність АТ КБ ПрБ за 2017-2021 рр. (додаток В, таблиця В 1), нами було зроблено висновок, що в 2018-2021 рр. банк був прибутковим, а в 2017 р. збитковим. Розглянемо детальніше формування прибутку/збитку АТ КБ ПрБ за 2017-2021 рр. (рис. 2.8).

Рис. 2.8. Динаміка формування прибутку/збитку АТ КБ ПрБ за 2017-2021 рр., млн. грн., складено автором за [38]

З 2018 р. по 2020 р. річний прибуток АТ КБ ПрБ зріс з 12846 млн. грн. до 35242 млн. грн., тобто майже в тричі. Але в 2021 р., порівняно з 2020 р., прибуток знизився з 35242 млн. грн. до 24561 млн. грн., майже в півтора рази.

Міжнародна фінансова криза та нестабільність на світових фінансових ринках, кульмінацією яких стала зміна економічної ситуації в усьому світі,

негативно відбилися на портфелі кредитів Банку. Банк створив додаткові резерви для покриття будь-яких можливих втрат у кредитному портфелі, як запобіжний захід для підтримки міцності та стабільності активів. Значення прибутковості, виміряні показниками ROA та ROE, наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Значення прибутковості, виміряні (ROA та ROE) по АТ КБ ПрБ

Період	ROA	ROE
2017	0,731	5,084
2018	1,111	8,091
2019	1,272	10,642
2020	2,312	19,214
2021	2,221	12,672

Таблиця 2.1 показує, що найвищий відсоток ROA (2,312) протягом 2020 року, а найнижчий відсоток ROA становить (0,731) протягом 2017 року. Також найнижчий відсоток ROE становить (5,084) протягом 2017 року, а найвищий відсоток ROA становить (19,214) протягом 2020 року.

Наслідки пандемії COVID-19 все ще відчуваються, а російське вторгнення в Україну в лютому 2022 року ознаменували грубе повернення геополітики як руйнівної сили. Поточна невизначена макроекономічна перспектива вплине на банки двома способами, хоча й різною мірою. По-перше, ймовірно, буде продовжуватися підвищення прибутковості через вищу маржу в міру зростання процентних ставок, але це може виявитися тимчасовим. По-друге, банки стикаються з довгостроковим уповільненням зростання. Результатом цього тиску стане посилення тенденції «великої дивергенції» між банками, яку ми відзначили минулого року, із результатами, які значно відрізняються залежно від профілю фінансування, географії та операційної моделі. Банківська справа як сектор оцінюється значно нижче за інші галузі, що є відображенням серйозних проблем, з якими стикаються КБ. Приблизно половина всіх банків є чистими руйнівниками

вартості, а багато інших обтяжені перспективами повільного зростання та низькими очікуваннями щодо прибутковості.

Протягом наступних п'яти-десяти років ринковий тиск і зміни, включно з технологічними змінами, які порушують традиційну банківську діяльність, приведуть до фундаментальних структурних зламів. Банкам потрібно буде покращити свою короткострокову стійкість і інвестувати в довгострокову перспективу, щоб впроваджувати інновації та підготувати шлях для майбутньої прибутковості, збільшення зростання та підвищення оцінки.

У найближчій перспективі чотири стратегічні цілі можуть допомогти підвищити стійкість:

- Фінансова стійкість. Найефективніші банки матимуть структуру чистого прибутку з низькою чутливістю до процентних ставок і витрат на ризик, і вони повинні орієнтуватися на співвідношення витрат і доходів на рівні 35-40 відсотків.

- Операційна стійкість. Це означає скорочення або усунення присутності в країнах високого ризику та створення виняткових практик управління ризиками.

- Цифрова та технологічна стійкість. Кібератаки залишаються серйозним ризиком, і найкращі банки мають добре захищену та перспективну технологічну інфраструктуру, а також чудову безпеку даних.

- Організаційна стійкість. Найкращі банки матимуть швидку реакцію та інвестуватимуть у залучення, підвищення кваліфікації та утримання найкращих талантів.

У довгостроковій перспективі банкам доведеться перейти від традиційних бізнес-моделей до більш перспективних платформ, потенційно відокремлюючи такі бізнес-підрозділи, як повсякденне банківське обслуговування та комплексне фінансування чи консультаційні послуги. Банки можуть розглянути кілька підходів. Наприклад, вони можуть розвивати диференційовані відносини з клієнтами, зосереджуючись на

встановленні глибокого емоційного зв'язку. Вони також можуть розробляти власні дані та аналізувати групи клієнтів, у тому числі з використанням розширеної аналітики. Третім варіантом було б робити значні та чіткі ставки під час розподілу ресурсів і капіталу. По-четверте, банки можуть створити нові джерела доступу для клієнтів і доходів, такі як плата за підписку, комісія за платежі та комісія за розповсюдження, які не стосуються балансу. А банки могли б зосередитися на інноваціях з метою прищеплення справжньої підприємницької культури та залучення й утримання талантів, необхідних для внеску в таку культуру.

Висновки до розділу 2

В другому розділі кваліфікаційної роботи нами було проведено аналіз АТ КБ ПрБ за 2017-2021 рр.

Наш аналіз показує, що на основні компоненти прибутковості банків асиметрично впливають сприятливі монетарні умови, причому позитивний вплив на резерви під збитки за кредитами та непроцентний дохід значною мірою компенсує негативний вплив на чистий процентний дохід. Ми також виявили, що тривалий період низьких відсоткових ставок може негативно вплинути на прибуток, який, однак, матеріалізується лише через тривалий період часу та має тенденцію врівноважуватися покращенням макроекономічних умов. Прибуткові банки не тільки здатні залучати капітал від ринкових інвесторів, але також можуть генерувати капітал внутрішньо за рахунок нерозподіленого прибутку.

Станом на 1 листопада 2022 р. кількість відділень КБ по Україні знизилась в декілька разів. По областях України найбільше відділень КБ працює в Дніпропетровській області – 153 та м. Києві – 163. КБ роблять великий внесок у розвиток економіки, надаючи кредити сільському господарству, торгівлі та промисловості, допомагаючи у формуванні

фізичного та людського капіталу та дотримуючись монетарної політики країни.

Статутний капітал АТ КБ ПрБ з 2017 р. по 2021 р. був незмінним та становив 206,06 млрд. грн., банк є державним, 100% акцій належить державі.

Найбільшу питому вагу в загальній сумі активів КБ ПрБ серед аналізованих показників займають кредити клієнтам. Хоча їх частка з 2017 р. по 2019 р. стрімко зростала, з 15,1% в 2017 р. до 19,2% в 2019 р., то в 2020 р. знизилась до рівня 14,4%. Але, як бачимо, в 2021 р. вона знову зросла до 17 %, але все рівно до рівня 2019 р. не дійшла. З 2017 р. по 2021 р. кредити клієнтам зросли на 77%. Найбільшу питому вагу в зобов'язаннях КБ ПрБ займають кошти клієнтів банку і їх питома вага з 2017 р. по 2021 р. зростає. Так, якщо в 2017 р. вона становила 92,2%, то вже в 2021 р. 97,2%. Сума власного капіталу КБ ПрБ з 2017 р. по 2021 р. зросла майже в тричі, з 23708 млн. грн. в 2017 р. до 66915 млн. грн. в 2021 р. АТ КБ ПрБ в 2018-2021 рр. банк був прибутковим, а в 2017 р. збитковим. З 2018 р. по 2020 р. річний прибуток АТ КБ ПрБ зріс з 12846 млн. грн. до 35242 млн. грн., тобто майже в тричі. Але в 2021 р., порівняно з 2020 р., прибуток знизився з 35242 млн. грн. до 24561 млн. грн., майже в півтора рази.

Отже, адекватна прибутковість банку сприяє надійності банку, а отже, фінансовій стабільності. Заходи пом'якшувальної монетарної політики впливають на прибутковість банків через різні канали з незрозумілим очікуваним чистим ефектом. З одного боку, зниження процентних ставок і відповідний позитивний вплив на макроекономічні умови можуть підтримати банки шляхом скорочення витрат на підвищення кредитоспроможності позичальника. З іншого боку, монетарне пристосування може призвести до скорочення чистого процентного доходу.

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

3.1. Стратегії підвищення фінансової прибутковості комерційних банків

Ефективність фінансових компаній означає здатність задовольняти потреби акціонерів і зацікавлених сторін. Успіх чи невдача цих установ зазвичай виявляється шляхом ретельного вивчення їх фінансових звітів. Найважливішими параметрами ефективності є прибутковість і ризик. Банки — це підприємства, організовані таким чином, щоб максимізувати вартість капіталу акціонерів, інвестованого у фірму, за прийняттого рівня ризику.

Достатність капіталу відіграє важливу роль у впливі на прибутковість банку, для досягнення ефективного процесу посередництва та, нарешті, для забезпечення бажаного рівня конкретних банківських продуктів або послуг. Для досягнення цих цілей як керівництво банку, так і банківська система встановлюють регулювання. Прямі положення щодо управління банком в основному охоплюють політику кредитування, депозитну політику, процентні ставки та вимоги до ліквідності. Положення про банківську систему в цілому включають положення про умови вступу, заснування нових філій, підприємств, злиття та поглинання. Фінансові регулятори вимагають від комерційних банків підтримувати мінімальний коефіцієнт достатності капіталу, щоб гарантувати, що банки володіють достатньою сумою власного капіталу, щоб погасити будь-які потрясіння, які вони можуть зазнати.

Згідно з Угодою Базельського комітету з банківського нагляду 1988 року, мінімальні вимоги до капіталу визначаються як відсоток від зважених за ризиком активів банку, виміряних або рівнем 1, або коефіцієнтом загального капіталу. Відповідно до Нової угоди (відомої як Базель II), визначення капіталу та мінімальна вимога до капіталу (8%) залишаються

незмінними, хоча поточні категорії ризику кредитного ризику та ринкового ризику доповнюються третьою категорією ризику – операційним ризиком – який у майбутньому повинен буде чітко підтримуватися капітал [45].

Банки також відіграють центральну роль у трансляції монетарної політики, одного з найважливіших інструментів уряду для досягнення економічного зростання без інфляції. Центральний банк контролює пропозицію грошей на національному рівні, тоді як банки сприяють потоку грошей на ринках, на яких вони працюють. На національному рівні центральні банки можуть скорочувати або розширювати пропозицію грошей, підвищуючи або знижуючи резервні вимоги банків і купуючи та продаючи цінні папери на відкритому ринку з банками як ключовими контрагентами в угодах. Банки можуть скоротити пропозицію грошей, відкладаючи більше депозитів як резерви в центральному банку або збільшуючи свої запаси інших форм ліквідних активів — тих, які можна легко конвертувати в готівку з незначним впливом на їх ціну. Різке збільшення банківських резервів або ліквідних активів — з будь-якої причини — може призвести до «кризи кредитування» через зменшення суми грошей, яку банки повинні позичати, що може призвести до підвищення вартості позик, оскільки клієнти платять більше за дефіцитні банківські кошти. Кредитна криза може зашкодити економічному зростанню. Банки можуть збанкрутувати, як і інші фірми. Але їх крах може мати ширші наслідки — завдати шкоди клієнтам, іншим банкам, суспільству та ринку в цілому. Депозити клієнтів можуть бути заморожені, кредитні відносини можуть бути розірвані, а кредитні лінії, які підприємства використовують для нарахування заробітної плати або оплати постачальникам, можуть не поновлюватися. Крім того, банкрутство одного банку може призвести до банкрутства інших банків.

Уразливість банків виникає в основному з трьох джерел:

– висока частка короткострокового фінансування, такого як чекові рахунки та репо, до загальної суми депозитів. Більшість депозитів

використовуються для фінансування довгострокових позик, які важко швидко конвертувати в готівку;

- низьке співвідношення готівки до активів;
- низьке співвідношення капіталу (активи мінус пасиви) до активів.

Вкладники та інші кредитори можуть майже негайно вимагати виплати за поточними рахунками та репо. Коли в банку визнають — справедливо чи неправильно — проблеми, клієнти, побоюючись, що вони можуть втратити свої депозити, можуть забрати свої кошти так швидко, що невелика частина ліквідних активів, якими володіє банк, швидко вичерпається. Під час такої «напливу депозитів» банку, можливо, доведеться продати інші довгострокові та менш ліквідні активи, часто зі збитком, щоб задовольнити вимоги щодо зняття. Якщо збитки є досить великими, вони можуть перевищити капітал банку та призвести до банкрутства. По суті, банківська справа — це впевненість або довіра — віра в те, що банк має гроші, щоб виконувати свої зобов'язання. Будь-яка тріщина в цій впевненості може спровокувати втечу та, можливо, банкрутство банку, навіть призвести до краху платоспроможних установ. Багато країн страхують депозити на випадок банкрутства банків, і нещодавня криза показала, що більш широке використання банками ринкових джерел фінансування зробило їх більш уразливими до втечі, викликані настроями інвесторів, ніж до втечі вкладників. Безпека та надійність банків є головною проблемою державної політики, і політика уряду була розроблена для обмеження банкрутства банків та паніки, яку вони можуть викликати. У більшості країн банкам потрібен статут, щоб здійснювати банківську діяльність і мати право на державні механізми підтримки, такі як надзвичайні позики від центрального банку та чіткі гарантії страхування банківських депозитів до певної суми. Діяльність банків регулюється законодавством своєї країни і зазвичай підлягає регулярному нагляду. Якщо банки діють за кордоном, вони також можуть регулюватися приймаючою країною. Регулятори мають широкі повноваження втручатися в проблемні банки, щоб мінімізувати збої. Норми, як правило, спрямовані на

обмеження кредитного ризику, ринкового ризику, ризику ліквідності та загального ризику платоспроможності банків. Тепер від банків вимагається тримати більший капітал вищої якості, наприклад, у формі нерозподіленого прибутку та сплаченого капіталу, щоб компенсувати збитки, ніж це було до фінансової кризи. Великі глобальні банки повинні мати ще більше капіталу, щоб врахувати потенційний вплив їх банкрутства на стабільність світової фінансової системи (також відомий як системний ризик). Положення також визначають мінімальні рівні ліквідних активів для банків і приписують стабільні, довгострокові джерела фінансування. Регулятори переглядають зростаючу важливість установ, які виконують функції, схожі на банківські, але не регулюються так само, як банки — так звані тіньові банки — і шукають варіанти їхнього регулювання. Нещодавня фінансова криза виявила системну важливість цих установ, до яких належать фінансові компанії, інвестиційні банки та пайові фонди грошового ринку.

Для підтримки чи покращення ефективності необхідні нові підходи, але покращення банківської прибутковості — це щось більше, ніж просто запропонувати нову ставку кредиту чи оновити банківський додаток. Це вимагає переосмислення процесів і прийняття абсолютно нового мислення. Цілісна трансформація може бути необхідною стратегією успіху. Зосереджуючись на п'яти важливих сферах, банки можуть вирішувати виклики, що виникають в умовах, що розвиваються.

Визначальні фактори банківської прибутковості можна поділити на дві групи:

1. Зовнішні фактори. Їх можна розділити ще на дві категорії: макроекономічне середовище та характеристики ринку/галузі.
2. Внутрішні фактори, тобто характеристики, характерні для конкретного банку.

Розподіл банківської прибутковості на такі групи є ефективним способом вивчення проблеми, оскільки диференціює фактори, що впливають на неї, відповідно до її характеристик. Ефективність управління, як важлива

детермінанту банківської прибутковості, не тільки підвищує прибутки, але також сприяє підвищенню концентрації та збільшенню частки ринку. Крім того, в останні роки основна увага приділяється якості, яку сприймають клієнти, особливо коли йдеться про надання послуг, оскільки це вважається одним із головних факторів роздрібного банківського обслуговування та підвищення прибутковості банківської діяльності. За останні десять років у банківському секторі роль менеджерів зі зв'язків зросла, оскільки якість послуг багато хто вважає ключем до отримання конкурентної переваги.

Іншим набором факторів, що впливають на банківську прибутковість, є макроекономічні керуючі змінні, які включають рівень інфляції, процентну ставку, обсяг грошової маси та інші. Макроекономічні умови, такі як валовий внутрішній продукт (ВВП), є одними з найбільш часто використовуваних макроекономічних показників для вимірювання загальної економічної діяльності економіки. Очікується, що ВВП впливатиме на численні фактори, пов'язані з попитом і пропозицією на кредити та депозити. Оскільки зростання ВВП уповільнюється, особливо під час рецесії, якість кредитів погіршується, а дефолти збільшуються, що призводить до зниження доходів банків. Очікується, що коефіцієнт змінної буде позитивним. Іншою важливою макроекономічною умовою, яка, можливо, впливає як на витрати, так і на доходи банків, є рівень інфляції. Взаємозв'язок прибутковості банків та інфляції показав, що якщо заробітна плата та інші операційні витрати банків зростали швидше за інфляцію, то інфляція впливала на прибутковість банків. Ступінь впливу інфляції на прибутковість банків залежить від прогнозу інфляційних очікувань, зробленого банком. Оскільки у випадку, якщо рівень інфляції дорівнює прогнозованому банком, то банк може належним чином скоригувати процентну ставку, що призведе до збільшення доходів.

Банки, які підтримують високий рівень депозитів на рахунках порівняно зі своїми активами, мають вищу прибутковість. Це можна пояснити таким чином, що якщо відношення загальних депозитів до

загальних активів збільшується, це призведе до збільшення коштів, які банк може використовувати для збільшення своїх доходів, інвестуючи їх або надаючи їх у позику. Доходи утворюються за рахунок відсотків за позиками, що підвищує прибутковість банків, отже, великий кредитний портфель може дозволити банкам позичати більше грошей, що принесе більше доходів і, зрештою, більше прибутку для банку.

Прибутковість можна підвищити шляхом відповідного коригування процентної політики банку. Відповідно, банки повинні мати можливість призначати свої процентні ставки для угод з активами таким чином, щоб вони покривали витрати на фонди та операційні витрати банку, а також вони повинні забезпечувати необхідну норму прибутковості.

Підвищення продуктивності праці також сприяє збільшенню доходів, і таким чином загальна продуктивність банків буде збільшена. Продуктивності праці можна досягти, утримуючи робочу силу стабільною, наймаючи найталановитішу робочу силу серед кандидатів та інвестуючи в нові технології, щоб допомогти виконувати деякі робочі функції, які виконує персонал.

Реструктуризація є ще одним фактором, який впливає на банківську прибутковість. Реструктуризація може передбачати відстрочку управління банками, прийняття нових стандартів і політик, підвищення операційної ефективності та інші подібні заходи, які підвищують загальну ефективність діяльності та прибутковість банку.

Спрощені, паралельні та автоматизовані процеси можуть допомогти організаціям досягти успіху. Банки можуть відмовитися від ручних зусиль, ручного введення ключів і багаторазових передач шляхом:

- автоматизація багатьох заявок, перевірок і рішень;
- централізація та з'єднання різних систем;
- надання працівникам можливості бути мобільними;
- надання клієнтам можливості самостійно ініціювати дії за

допомогою варіантів самообслуговування.

Усі ризики неможливо усунути, але організації можуть контролювати, наскільки жорстко вони ними керують. Захист, прийнятий у найвищому ступені, може мати меншу віддачу та призвести до втрати можливостей. Зрештою, ризик не є статичним, він змінюється з часом.

Діючи на основі припущень, не можна досягти постійного успіху, а відвідуваність відділень не може розповісти всієї історії про те, що відбувається з банком. Збір даних, управління, аналітика та звітність у масштабах підприємства стали надзвичайно важливими, і вони можуть запропонувати важливу інформацію при визначенні курсу індивідуального та організаційного успіху.

– Поведінка клієнтів. Банки мають розуміти, де, коли та як клієнти взаємодіють із їхніми послугами та що клієнти роблять зі своїми рахунками. Банки повинні збирати, систематизувати та централізувати дані, щоб надавати щоденну інформаційну панель для всього ключового персоналу фронт-офісів і напрямків діяльності.

– Прибутковість клієнта. Дисципліна в ціноутворенні кредитів та інших продуктів має вирішальне значення для прибутковості підприємства. Актуальні дані про доходи та витрати, пов'язані з продуктами, рахунками та діяльністю на рівні клієнтів, можуть допомогти банкам вирішити, коли слід дотримуватися таких речей, як ставки за кредитами чи комісії, а коли бути гнучкими.

– Заохочення клієнтів. Краща аналітика може підтримувати стимули, які сприяють покращенню продуктивності, наприклад, коли, де та як використовувати тизерне ціноутворення або ціноутворення за взаємозв'язками, щоб уникнути стимулів, які сприяють лише індивідуальному успіху.

– Стратегія бізнес-напрямку. Збір і звітування даних про операції в межах кожного напрямку діяльності не є новою концепцією, але вона має виходити за рамки основ звітності про обсяги кредитів і центр прибутку. Наскрізні дані, ефективність персоналу та тривалість циклу, прямі витрати на

діяльність, маржа внеску за продуктами та структуровані відносини можуть дати більш чітке уявлення про операції вашого банку.

– Цифровий банкінг і відокремлення послуг відіграють все більшу роль, але це не смерть традиційного банківського обслуговування. Звичайні офіси все ще відіграють важливу роль в успіху банку, якщо їхні сильні сторони можуть відповідати потребам ринку. Філії — це не просто магазини, які чекають на відвідування клієнтів. Насправді вони можуть бути ефективними децентралізованими форпостами вашої організації в громаді або на ключових ринках. Одна велика центральна будівля, у якій розміщується ціла команда позичальників, може не мати такого сенсу, як стратегічна мережа менших місць, з яких персонал може працювати для встановлення ключових стосунків, сприяння видимості на ринку та встановлення добрих стосунків у сусідстві.

Наступне покоління банкірів хочуть використовувати технології та дані, щоб критично мислити та ефективно працювати. А залучення й утримання цих банкірів нового покоління означає, що банк має бути готовим їх підтримувати. Залучення та утримання інноваційних, зацікавлених людей, які продовжуватимуть додавати цінність вашій організації та рухатися вгору в черзі спадкоємності, може допомогти організації залишатися на шляху до рентабельного зростання та банківської прибутковості в довгостроковій перспективі. Зміцнення людського капіталу організації може означати зміну того, як виконується робота, коригування того, куди робляться інвестиції та як ними керують, а також розширення можливостей робочої сили.

Ці п'ять головних стратегічних напрямків можуть допомогти банку покращити роботу та підвищити стабільну прибутковість, але зміни, які необхідно внести, не відбудуться на порожньому місці. Коли організація змінює своє мислення, щоб оновити погляди на ризики, бізнес-моделі та методи прийняття рішень, це може змінити банк на краще.

3.2. Моделювання прибутковості комерційного банку

Сьогодні, в умовах подолання кризи, КБ значну роль у зміцненні економіки всієї країни. Не секрет, що в наш час традиційні фінансові установи стикаються з важкою битвою, оскільки мало споживачів вірять, що вони дбають про їх інтереси. Цей дефіцит довіри є найглибшим у молодих клієнтів, яких установи повинні залучати, якщо вони сподіваються конкурувати. Щоб залучати нових клієнтів, а також не відштовхувати постійних, банк завжди повинен бути зацікавлений у дієвому управлінні своїми ресурсами. Завоювання довіри в цьому ключовому сегменті має вирішальне значення для банків, які прагнуть відновити свою позицію обраного фінансового постачальника. Традиційні фінансові установи повинні розглянути нові способи надання банківських послуг, які здаються важливими та цілеспрямованими. Для визначення надійності банку аналізують його прибуток [6, С. 99-102].

Вибір змінних моделі базується на описі задачі моделювання. Побудова цієї моделі передбачає ідентифікацію всіх параметрів і групування. У моделі будуть використані такі показники (дані фінансової звітності АТ КБ ПрБ, додаток А, таблиця А. 1, додаток В, таблиця В. 1, таблиця 3.1): 1. Грошові кошти та їх еквіваленти (x_1); 2. Кредити та аванси клієнтам (x_2); 3. ІЦП справедливою вартістю ч/з прибуток чи збиток (x_3); 4. ІЦП за справедливою вартістю ч/з інший сукупний дохід (x_4).

Таблиця 3.1

Вихідні дані для побудови моделі

Рік	Прибуток за рік	Грошові кошти та їх еквіваленти	Кредити та аванси клієнтам	ІЦП справедливою вартістю ч/з прибуток чи збиток	ІЦП за справедливою вартістю ч/з інший сукупний дохід
2017	-23990	25300	38335	90354	36322

продовження таблиці 3.1.

2018	12846	27360	50140	86244	79299
2019	32670	45894	59544	84680	66602
2020	35242	49911	55021	100750	119196
2021	24561	52835	68218	93096	129074

Для оцінки наявності мультиколінеарності побудуємо кореляційну матрицю (див. табл. 3.2). Для розрахунку коефіцієнтів парної кореляції r для кожної пари факторів скористаємося функцією КОРРЕЛ.

Таблиця 3.2

Кореляційна матриця

	y	x ₁	x ₂	x ₃	x ₄
y	1,00000	0,81933	0,81289	0,22918	0,72928
x ₁	0,81933	1,00000	0,87407	0,47134	0,79760
x ₂	0,81289	0,87407	1,00000	0,11709	0,79017
x ₃	0,22918	0,47134	0,11709	1,00000	0,61621
x ₄	0,72928	0,79760	0,79017	0,61621	1,00000

З кореляційної матриці ми бачимо, що існує тісний зв'язок між річним прибутком АТ КБ ПрБ та грошовими коштами та їх еквівалентами (0,81933) і між річним прибутком АТ КБ ПрБ і кредитами та авансами клієнтам (0,81289). ЦПІ також мають вплив на річний прибуток, але він не такий значний, як грошові кошти та кредити клієнтам. Тому далі проаналізуємо вплив на річний прибуток

Для кількісного виміру впливу на річний прибуток АТ КБ ПрБ досліджуваних факторів, а також отримання можливої моделі, яка описує даний вплив, проведемо регресійний аналіз отриманої вибірки (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Оцінка параметрів моделі

Параметри регресії	a_n	0,89	0,86	-66569,11	a_n	Параметри регресії
Стандартні помилки параметрів	Sa_n	1,70	1,46	50574,10	Sa_n	Стандартні помилки параметрів
Коефіцієнт детермінації	R^2	0,71	18351,47	#Н/Д	S_y	Стандартна помилка для оцінки у
F-статистика (розрахунок значення моделі)	F_p	2,46	2	#Н/Д	D_f	Ступінь вільності
Сума квадратів регресії	ssr	1656676206,94	673552545,9	#Н/Д	sse	Сума квадратів залишків

Таким чином, згідно з обраною моделлю, залежність показника у пояснюється саме факторами залученими у модель, з урахуванням специфікації моделі, на 71,0 %, і тільки на 29,0% зумовлено факторами, що лежать поза межами моделі, у тому числі і випадковими. Можна зробити висновок, що в модель включені найбільш суттєві фактори.

Перевіримо модель на адекватність експериментальним даним за критерієм Фішера з надійністю $p=0,95$. Для цього розрахуємо значення F-критерію згідно з моделлю: $F_p = 596,86$.

За допомогою функції EXCEL $F_{PACPOBR}(0,05; p; n-p-1)$ для надійності 0,95; 5%-ого рівня значимості та при степенях вільності відповідно 2 (у модель включено 2 фактори) і $n-p-1=9$ знайдемо критичне значення $F_{кр} = 3,48$.

Таким чином, розраховане значення F більше, ніж критичне. Отже, можна зробити висновок про адекватність побудованої моделі вихідним даним за F-критерієм Фішера. Це дозволяє використовувати модель для проведення економічного аналізу і прогнозу.

Оцінимо значення знайдених параметрів за критерієм Стюдента. Із оцінених параметрів саме параметри a_1 та a_3 визначають степінь залежності показника від фактора. Тому за допомогою критерію Стюдента перевіримо

їх статистичну значимість.

Критичне значення критерію Стюдента обчислимо за допомогою функції $СТЮДРАСПОБР(0,05; n-p-1)$ для надійності 0,95, при рівні значимості $\alpha=0,05$ та ступенях вільності $n-p-1=9$: $t_{кр} = 2,26$.

Розрахункове значення t-статистики отримаємо як відношення параметрів a_n до своєї стандартної похибки Sa_n (див. табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Оцінка значень знайдених параметрів за критерієм Стюдента

t-тест					
$t_{кр}$	2,26	<	20,71	t_p	a_1
$t_{кр}$	2,26	<	6,51	t_p	a_2

Таким чином, розрахункові значення більші, ніж критичні. Отже, параметри a_1 та a_2 та з надійністю 95% можна вважати статистично значимими.

Виходячи з цього залежність між річним прибутком АТ КБ ПрБ та грошовими коштами та їх еквівалентами набуває вигляду:

$$Y = -66569,11 + 0,86x_1 + 0,89x_2$$

Для проведення економічного аналізу за побудованими моделями залежності за допомогою коефіцієнта еластичності K_e була проведена оцінка впливу значимих факторів x_1 та x_2 на показник. Коефіцієнт еластичності показує на скільки процентів у середньому зміниться річний прибуток АТ КБ ПрБ при зміні факторів на 1%. При зміні грошових коштів та їх еквівалентів на 1%, річний прибуток АТ КБ ПрБ на 1,11%. При зміні кредитів та авансів клієнтам на 1%, річний прибуток АТ КБ ПрБ зміниться на 1,56%. При чому значення річного прибутку АТ КБ ПрБ буде тим нижче, чим вищі грошові кошти та їх еквіваленти.

Застосувавши знайдену модель, перемноживши матриці, розрахуємо межі інтервалів, в якому буде зосереджено 95% можливих значень для y_{2022} – (28056,13; 35178,15), для y_{2023} – (30328,91; 41261,93), для y_{2024} – (33563,54; 48383,86), для y_{2025} – (36763,54; 52540,42). З імовірністю 95% можна

гарантувати, що значення у буде у межах знайдених інтервалів (див. Додаток Д, рис. 3.1).

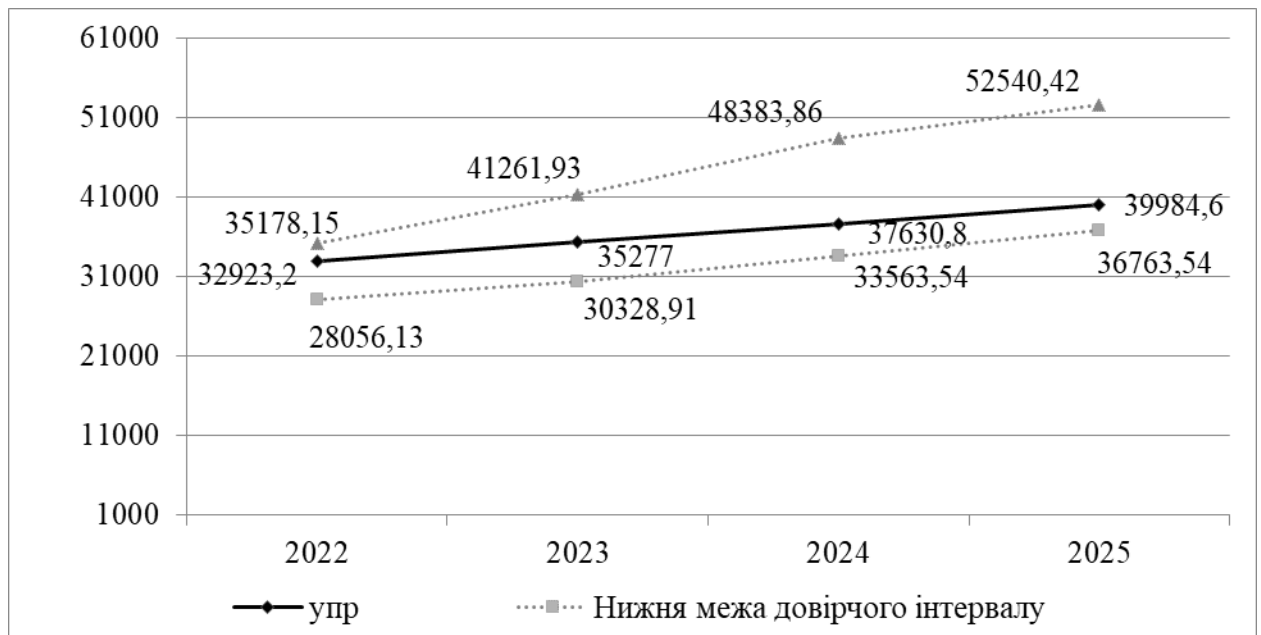

Рисунок 3.1. Прогноз значень річного прибутку АТ КБ ПрБ

На основі економіко-математичного моделювання та аналізу результатів можемо зробити такі висновки:

- зміна грошових коштів та їх еквівалентів викликає зміну річного прибутку АТ КБ ПрБ з коефіцієнтом 0,86. Прямий зв'язок грошових коштів та їх еквівалентів з річним прибутком АТ КБ ПрБ (тобто при зростанні грошових коштів та їх еквівалентів буде рости і річний прибуток АТ КБ ПрБ) можливий тільки в умовах, коли стабільна економічна ситуація в країні та стабільна політика НБУ. Тобто можливим є маніпулювання грошовими коштами для досягнення подальшого зростання прибутку;

- зміна кредитів та авансів клієнтам викликає зміну річного прибутку АТ КБ ПрБ з коефіцієнтом 0,89. Прямий зв'язок між кредитами та авансами клієнтам і річним прибутком АТ КБ ПрБ викликаний необхідністю використання з метою мотивації потенційних клієнтів.

- прогноз значень річного прибутку АТ КБ ПрБ свідчить про зберігання існуючої тенденції протягом 2022-2025 рр. при умові незмінності пріоритетів монетарної політики.

3.3. Вплив цифровізації на ефективність управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості

Одним із головних трендів розвитку фінансового сектору в усьому світі є цифровізація (далі Ц_{фр}). Комерційні банки відіграють провідну роль в економічному розвитку країни, і ця роль може бути досягнута лише за умови стабільності банків. Цифрова банківська технологія є одним із способів, який комерційні банки використовували для покращення своїх фінансових показників на базі банківської діяльності. Клієнти банківського обслуговування широко розподілені географічно, тому банкам важко створити мережу таким чином, щоб вони могли охопити якомога більшу сферу клієнтів. Інновації в цифрових банківських технологіях були створені, як один із способів вирішення проблеми мережі. З самого початку цифрового банкінгу банки вдосконалювали свої мережі в сферах депозитів, зняття коштів та інших банківських операцій. Незважаючи на інноваційні ідеї в цифровому банкінгу, все ще є прогалини, оскільки деякі банки все ще зазнають краху.

Цифрова трансформація являє собою зміни в діяльності окремих осіб і підприємств шляхом застосування цифрових технологій для створення значних покращень у бізнесі, особистого досвіду та нових бізнес-моделей. Технологічний прогрес призвів до створення цифрової екосистеми, в якій банки ведуть бізнес на основі багатьох каналів (онлайн-банкінг), платформ (краудлендінг), управління даними (аналіз великих даних), штучного інтелекту (фінансові робо-консультанти), блокчейн (криптовалюти) та пов'язані інфраструктури, такі як 5G, хмарні обчислення та машинне навчання [14, С. 80-84].

Цифрова трансформація — це процес, який спрямований на покращення об'єкта шляхом внесення значних змін до його властивостей за допомогою поєднання інформаційних, обчислювальних, комунікаційних і зв'язкових технологій [14, С. 80-82]. Цифрова трансформація в комерційних

банках — це інтеграція цифрових технологій у всі банківські сфери, що докорінно змінює те, як комерційні банки працюють і надають цінність клієнтам, як-от розробка фінансового та банківського програмного забезпечення, цифрового банкінгу, мобільних банківських рішень, фінансових технологій тощо. здатні задовольнити запит клієнтів щодо лібералізації процентних ставок, великих даних, мобільного фінансування, управління ризиками, інтернет-фінансування та управління відносинами з клієнтами [14, С. 80-82]. Традиційні банки в усьому світі стикаються з посиленням конкуренції через фінансові технологічні компанії на ринку та впровадження технологічних інновацій існуючими банками.

Цифрова трансформація фінансових банківських послуг зосереджена на обслуговуванні клієнтів, щоб відповідати очікуванням клієнтів щодо нових послуг, прозорості ринку та різноманітних вимог клієнтів. Інноваційні дії можуть призвести до успіху в умовах гіперконкуренції. Пандемія COVID-19 змусила прискорити впровадження цифрових технологій у всі сфери життя людей. Не стала винятком і діяльність комерційних банків. Незважаючи на те, що цифровізація банків почалася досить давно, за останні два роки вона значно прискорила. Пандемія COVID-19 стала потужним мотиватором для Ц_{фр} різних секторів економіки в усьому світі. У банківському секторі, окрім пандемії, Ц_{фр} була зумовлена постійним зростанням безготівкових операцій у всьому світі та на глобальному ринку цифрового банкінгу, посиленням конкуренції на ринку роздрібно-банківського обслуговування та значним зниженням маржі традиційних банківських продуктів. Цифровізація – комплексне явище, яке має різноспрямований вплив на різні аспекти діяльності кредитних установ. При цьому сама вона формується і трансформується під впливом умов зовнішнього середовища.

Одним з важливих результатів цифрової трансформації є те, що банки змогли задовольнити фінансові потреби клієнтів. Однак цифровізація породила нові форми несправедливості. Наприклад, забезпечення

банківського доступу для тих, хто перебуває на нижчому кінці фінансового спектру, залишається складним завданням. Частка користувачів Інтернету в усьому світі все ще становить лише 62,5% світового населення. Якщо в майбутньому банки надаватимуть фінансові послуги переважно через цифрові канали, це позбавить доступу майже 3 мільярдів людей [14, С. 84-88]. Будь-якому користувачеві знадобиться принаймні електронний пристрій і підключення до мережі, щоб здійснювати банківські операції, що додає перевагу можливості банківського обслуговування.

Відтак, банківська діяльність накладає багаточисельний тягар, пов'язаний із фінансовою грамотністю та наявністю технічних та операційних знань, неявним порогом, який може відвернути багатьох. Необхідні запобіжні заходи для цифровізації банківської справи, щоб захистити фінансові права незахищених груп населення. Для часткового усунення загроз, які виникають у процесі цифровізації банківського сектору, необхідно оновити банківське бізнес-середовище з урахуванням трендів розвитку цифрової економіки; посилити контроль надійності клієнтів банку щодо порогових значень операцій; та запустити програми підвищення фінансової грамотності населення.

Розширення міжнародної співпраці та ширша участь глобальної банківської індустрії може прискорити прогрес у проекті цифрової трансформації в усьому світі трьома способами:

1. Цифрова технологія з відкритим кодом. Рішення з відкритим вихідним кодом є прагматичним шляхом слідування тенденції цифровізації банківської справи, яка швидко розвивається. Відкритість і обмін можуть об'єднати ідеї в різних секторах для виявлення проблем і інноваційних рішень. Зокрема, передові цифрові технології потребують діалогу, досліджень і підтримки. Ті, хто працює в ІТ, як правило, більш відкриті щодо обміну технологіями. Традиційні банки повинні наслідувати цей приклад, посилюючи обмін інформацією про цифрові технології та досліджуючи

можливі способи зробити свої дані та технології доступними для громадськості.

2. Упорядкувати застосування цифрових технологій у банках. Правила, що регулюють застосування цифрових технологій, відрізняються від країни до країни, банку до банку і навіть в одному банку. Наприклад, деякі програми використовують зв'язок ближнього поля (NFC), набір бездротових технологій малого радіусу дії. Інші – ні, а натомість сумісні лише з певними смартфонами. Обсяг інформації про клієнтів, яку збирають банки, також не є послідовним. Ці відмінності перешкоджають просуванню банків в широкому використанню цифрових технологій, ускладнюючи регулювання банківської галузі. Зараз глобальному банківському сектору не вистачає відносно єдиної системи, яка регулює впровадження технологій. Створення міжнародного альянсу, який ґрунтується на принципах орієнтації на людей і технології на користь, і який досліджує створення набору узгоджених технічних стандартів застосування або рекомендацій, могло б краще керувати традиційними банками через цифровий перехід.

3. Визнати потенційні ризики цифровізації банківської справи. Цифрові технології мають як позитивні моменти, так і негативні. У 2021 році у світовій фінансовій індустрії було зафіксовано рекордно велику кількість розподілених атак на відмову в обслуговуванні – поширеного способу злому мереж [27, С. 137-140]. Незважаючи на те, що комерційні банки звертають увагу на ці дедалі більші проблеми, банківські послуги та системи залишаються привабливими для хакерів, оскільки містять велику кількість персональних даних клієнтів, а також надають доступ до різноманітних фінансових транзакцій. Банки повинні захистити себе від традиційних фінансових ризиків, вони також повинні заздалегідь підготуватися до модельних ризиків, вразливостей алгоритмів, загроз безпеці даних і прихованих небезпек. Наразі традиційні банки недостатньо враховують ризики процесу оцифрування та можуть повчитися у міжнародних банків, які завоювали репутацію лідерів у сфері оцифрованих операцій. Однак такі

ризика вже можуть бути пом'якшені за допомогою нової нормативно-правової бази, яка відповідає характеристикам ризику цифровізованих банків на основі Базельських угод – міжнародних угод, укладених у 1980-х роках щодо капітального, ринкового та операційного ризиків. Якщо банки звернуть увагу на ці напрямки, щоб прискорити та просувати цифрові технології в банківській справі, вони зможуть ще більше отримати численні переваги цього.

Огляд основних змін, які відбуваються в банківському секторі після впровадження $\mathcal{C}_{\text{фр}}$, показує, що, виступаючи рушійною силою розвитку банку як фінансового супермаркету, цифровізація водночас пов'язана з негативними такі наслідки, як підвищення витрат на впровадження технологій банком, а також вивільнення робочої сили, що може негативно вплинути на рівень зайнятості в країні. Незважаючи на очевидні переваги впровадження цифрових технологій в діяльність комерційного банку для економіки і суспільства, далеко не всі банки в Україні активно цим займаються. Причиною такої поведінки може бути слабка кореляція між рівнем $\mathcal{C}_{\text{фр}}$ та ключовими показниками ефективності банку. Крім того, відмінності в рівні цифровізації можуть бути спричинені суттєвими відмінностями у розмірах різних банків та їхній частці ринку.

Цифрова трансформація впливає на бізнес-процеси, змінюючи спосіб ведення бізнесу банками. Впровадження інноваційних цифрових банківських технологій позитивно вплинуло на фінансову ефективність комерційних банків в Україні, оскільки багато банківських установ реєструють високі суми депозитів і покращують вартість кредитів, створюючи таким чином можливість збільшити свою клієнтську базу.

Цифрова трансформація виступає фактором, який допомагає змінити традиційну взаємодію між клієнтами та банками. Зокрема, клієнти мають право на доступ до десятків каналів зв'язку, щоб активно та легко взаємодіяти з банками та іншими клієнтами через онлайн-сервіси обслуговування клієнтів. Найважливіше те, що цифрова трансформація

допомагає банкам обслуговувати багато різних клієнтів одночасно, допомагаючи покращити бізнес-ефективність банку. Крім того, робочі процеси співробітника оцифровані, що економить людські ресурси та час виконання транзакцій. Цифрова трансформація допоможе банку, з одного боку, збільшити випуск (збільшити кількість клієнтів), з іншого боку, допоможе банку зменшити вхідні витрати (зменшити кількість співробітників, час на здійснення транзакцій). Таким чином, можна очікувати позитивного впливу цифрової трансформації на ефективність банків. Діджиталізація охоплює різні сфери діяльності комерційного банку, тому однозначно оцінити її рівень складно. Цілеспрямована взаємодія НБУ та КБ забезпечить підвищення рівня цифровізації банківського сектору в цілому. Це допоможе швидше досягти Цілей сталого розвитку.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

1. Визначено шляхи підвищення прибутковості КБ за допомогою мінімізації впливу внутрішніх та зовнішніх факторів (ефективність управління, макроекономічні змінні, інфляція, внутрішні якості, що формують продукт банку та ін.). Вплив стратегічного планування на фінансову ефективність КБ дозволив виокремити 5 головних стратегічних напрямків, які дозволять підвищити прибутковість. До них належить дослідження поведінки клієнтів, з метою збору та систематизації даних та подальшого покращення роботи на місцях; застосовувати гнучкість при наданні кредитів; мотивація клієнтів, з метою удосконалення ціноутворення на банківську продукцію; чіткий аналіз операційної діяльності; підтримка розвитку цифрового банкінгу.

2. Моделювання впливу факторів на прибуток АТ КБ ПрБ показав, що існує тісний зв'язок між річним прибутком АТ КБ ПрБ та грошовими коштами та їх еквівалентами і між річним прибутком АТ КБ ПрБ і кредитами та авансами клієнтам.

Модель показує залежність річного прибутку АТ КБ ПрБ на 71%, інші 29% зумовлені іншими чинниками, так як лежать поза межами моделі. Це означає, що можливі ще інші фактори впливу на річний прибуток. Доведено, що при зміні грошових коштів на 1 %, річний прибуток зміниться на 1,11 %, а при зміні кредитів клієнтам на 1%, прибуток зміниться на 1,56%.

3. За результатами дослідження було зазначено, що діджиталізація наразі найбільше впливає на українські банки. Цифровізація українського банківського сектора має значний потенціал. Цифровізація є одним із головних трендів у розвитку фінансової індустрії. Під час переходу країн до цифрової економіки важливо, щоб фінансові установи та уряди розробляли системи цифрової ідентифікації, стратегії кібербезпеки та захисту даних. Цифровізація банківського сектору позитивно впливає на цифровізацію суспільства в цілому. Це збільшує можливість переходу населення на цифрові канали для здійснення фінансових операцій. Було зроблено висновок, що наразі для українських банків високий рівень цифрової зрілості є конкурентною перевагою. Це дослідження сприяє розвитку теорії сучасної банківської справи. Отримані результати будуть корисними для дослідників впливу цифровізації на різні аспекти діяльності банків, для банків та для органів державної влади.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Метою дослідження є розвиток теоретичних положень, а також розробка методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління фінансовими результатами комерційного банку та підвищення його прибутковості.

В процесі досягнення мети зроблено наступні висновки:

1. Розкрито зміст визначення «фінансові результати комерційного банку» та удосконалено поняття «фінансовий результат» як процес, спрямований на кількісну та якісну зміну параметрів банку в умовах безперервної зміни певних. Розкрито основні показники, які визначають фінансовий результат КБ, з наведенням розрахункових формул та умовним позначенням відповідно до міжнародних стандартів. Охарактеризовано структуру доходів та витрат КБ, що надало можливість в подальших дослідженнях кваліфікаційної роботи аналізувати ці показники.

2. Систематизовано зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на ефективність діяльності банків у розрізі наступних критеріїв: фінансово-економічні, інституційні, політичні, технологічні та наведено графічно схему класифікаційних ознак факторів впливу на прибуток КБ. Систематизація факторів дозволить КБ істотно впливати на темпи зростання прибутку та рентабельності. Доповнена до аналізу загальних факторів впливу на прибуток наступні показники, які дозволять більш детально аналізувати фактори впливу: співвідношення створення резервів і забезпечень до активів; відношення створених резервів і забезпечень до наданих кредитів; співвідношення створених резервів і резервів до валового прибутку.

3. До особливостей формування прибутку КБ належить склад та структура його активів та швидкість створення прибуткових активів за рахунок отриманих коштів. Середня здатність активів генерувати дохід має вирішальний вплив на прибутковість комерційного банку. Але і пасиви КБ також мають вплив на прибуток, хоча і не так як активи. Чутливість пасивів

характеризується як негативна через те, що управління пасивами є більш складним. На прибутковість комерційного банку впливає також його процентна політика. Вирішальним фактором є здатність банку встановлювати таку відсоткову ставку, яка покриватиме всі витрати КБ.

4. Визначено місце АТ КБ «Приват Банк» в організаційній структурі банківської системи України, шляхом порівняння його діяльності з іншими КБ. АТ КБ ПрБ займає лідируючі позиції в банківській системі. Так, якщо в 2017 р. найбільша кількість відділень була в АТ «Ощадбанк», то на 1 жовтня 2022 р. найбільше в АТ КБ ПрБ. Кількість відділень АТ «Ощадбанк» за цей період скоротилось більш як 3 рази, а АТ КБ ПрБ лише в 1,8 рази. 100% акцій АТ КБ ПрБ належить державі. КБ відіграють велику роль в економічному розвитку держави, дотримуючись монетарної політики НБУ, шляхом: мобілізуючи заощадження та формуючи капітал держави; фінансують розвиток галузей економіки; надають позики як фізичним, так і юридичним особам.

5. Проведений аналіз фінансового стану АТ КБ «Приват Банк» показав, що основними видами його діяльності та джерелом прибутку є кредитно-депозитні операції. Найбільшу питому вагу в загальній сумі активів КБ ПрБ серед аналізованих показників займають кредити клієнтам. Хоча їх частка з 2017 р. по 2019 р. стрімко зростала, з 15,1% в 2017 р. до 19,2% в 2019 р., то в 2020 р. знизилась до рівня 14,4%. Але в 2021 р. вона знову зросла до 17 %, хоча до рівня 2019 р. не дійшла. З 2017 р. по 2021 р. кредити клієнтам зросли на 77%. Найбільшу питому вагу в зобов'язаннях КБ ПрБ займають кошти клієнтів банку і їх питома вага з 2017 р. по 2021 р. зростає. Так, якщо в 2017 р. вона становила 92,2%, то вже в 2021 р. 97,2%. Сума власного капіталу КБ ПрБ з 2017 р. по 2021 р. зросла майже в тричі, з 23708 млн. грн. в 2017 р. до 66915 млн. грн. в 2021 р. Це є добрим знаком, так як капітал є ключовим інгредієнтом безпечних і надійних банків.

6. Аналіз формування прибутку на АТ КБ «Приват Банк» показав, що з 2018 р. по 2020 р. річний прибуток АТ КБ ПрБ зріс з 12846 млн. грн. до

35242 млн. грн., тобто майже в тричі. Але в 2021 р., порівняно з 2020 р., прибуток знизився з 35242 млн. грн. до 24561 млн. грн., майже в півтора рази. Найвищий відсоток ROA (2,312) протягом 2020 року, а найнижчий відсоток ROA становить (0,731) протягом 2017 року. Також найнижчий відсоток ROE становить (5,084) протягом 2017 року, а найвищий відсоток ROA становить (19,214) протягом 2020 року. Нами запропоновано модель, яку керівництво банків може використовувати для покращення управління оборотним капіталом з метою підвищення прибутковості та покращення фінансової стабільності. Вибір адекватної можливостям банку моделі дозволить підвищити споживчу цінність банківських продуктів, зайняти стійку ринкову позицію, забезпечити ефективність діяльності.

7. Обґрунтування стратегічні пріоритетів розвитку КБ дозволило виокремити п'ять головних стратегічних напрямків, які дозволять підвищити прибутковість. До них належить дослідження поведінки клієнтів, з метою збору та систематизації даних та подальшого покращення роботи на місцях; застосовувати гнучкість при наданні кредитів; мотивація клієнтів, з метою удосконалення ціноутворення на банківську продукцію; чіткий аналіз операційної діяльності; підтримка розвитку цифрового банкінгу.

Моделювання прибутковості АТ КБ «Приват Банк» дало змогу довести, що існує прямий зв'язок між грошовими коштами та кредитами і авансами клієнтам та його річного прибутку. При зміні грошових коштів на 1%, прибуток зміниться на 1,11%, а при зміні кредитів і авансів клієнтів на 1% прибуток зміниться на 1,56%. Прогноз значень річного прибутку АТ КБ ПрБ свідчить про зберігання існуючої тенденції протягом 2022-2025 рр. при умові незмінності пріоритетів монетарної політики.

Підвищення технологічної ефективності банківських процесів може призвести до спрощення та оптимізації традиційних операцій, запобігання шахрайству, створення нових та більш персоналізованих пропозицій для задоволення потреб клієнтів, обслуговування віддалених територій та зниження операційних витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко І. Є. Вплив обсягів грошових ресурсів на прибуток комерційного банку. *Бізнес Інформ*. 2012. № 5. С. 185-187.
2. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
3. Банківська система: підручник / [М.І.Крупка, Є.М.Андрущак, Н.Г.Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І.Крипки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 556 с.
4. Бондаренко А. Ф., Гуленок К. М., Стадник О. В. Вплив диверсифікації кредитного портфеля на фінансові результати банку. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2014. Вип. 38. С. 64-74.
5. Бондарчук М. К., Ющик Ю. В. Стратегічні напрями управління активами і пасивами банку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія : Економічні науки. 2022. № 7. С. 198-203.
6. Бондарчук М. К. Паранчук С. В., Вівчар О. Й., Моторя К. В. Моделювання процесу управління фінансовою стійкістю комерційного. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія : Економічні науки. 2021. № 2(2). С. 99-106.
7. Борисова С.Є. Швецова І.В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку. *Науковий вісник ДГМА*. 2016. № 2. С.144-148.
8. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. с.332
9. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В. Дніпро: Монолит, 2022. с.200.
10. Валенюк Н. В., Суботіна Г. О. Визначення впливу ресурсної бази на прибуток банку. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2017. № 4. С. 124-134.

11. Васюренко О. В., Ляшенко В. В. Вейвлет-когерентність як інструмент ретроспективного аналізу діяльності банків. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 2. С. 43-60.
12. Вовчак О. Д., Сенищ П. К., Канцір І. А. Системні ризики банківського та реального секторів національної економіки в контексті забезпечення фінансової стабільності. *Європейські перспективи*. 2017. № 2. С. 5-14.
13. Гаряга Л. О. Удосконалення управління фінансовим результатом банку *Modern Economics*. 2017. № 4. С. 23-34.
14. Глущенко Ю. А., Ведмідь М. О. Діджиталізація та цифрові трансформації банківської системи України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. № 4. С. 80-89.
15. Грицай С. О. Цифрова валюта центральних банків: нестандартний методологічний підхід у правовому полі України. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1. С. 25-34.
16. Добровольська О.В., Качула С.В., Льовкіна А. С. Фінансовий менеджмент кредитного ризику як запорука безпеки кредитної діяльності банку. Дніпровський державний аграрно-економічний університет: *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10005>
17. Дробязко А. О. Ринкові трансформації у банківському секторі України: погляд крізь призму "неекономічної" політики. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 2. С. 85-100.
18. Дуброва Н. П., Зубко О. В., Сотніков С. О. Забезпечення конкурентоспроможності банків в умовах фінансової кризи. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2018. № 20(2). С. 25-28.
19. Жучик М.А. Банківський нагляд як основна передумова стабільності економічного середовища // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Дніпро: ДДАЕУ, 2022. С. 147-149.
20. Забчук Г. Посткризове відновлення ефективності банківської системи України. *Економічний аналіз*. 2019. Том 29. № 2. С. 24-32.

21. Заруцька О. П., Павлов Р. А. Прозорість банківського нагляду, як необхідна умова незалежності національного банку України. *Вісник Сумського державного університету*. Серія : Економіка. 2020. № 3. С. 54-62.
22. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. (практикум) / С.В. Качула, С.М. Халатур, Г.Є. Павлова, Л.В. Лисяк, Н.П. Дуброва. Дніпро: Монолит, 2022. 204 с.
23. Качула С.В. Державна фінансова політика соціального розвитку: монографія. Київ : КНТЕУ, 2019. 423 с.
24. Качула С.В., Жучик М.А. Теоретико-практичний аспект дослідження прибутковості комерційного банку. Дніпровський державний аграрно-економічний університет: *Ефективна економіка*. 2022. № 10. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.10.13> Режим доступу: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee>
25. Ключик Ю. В. Проблеми визначення об'єктивної сторони доведення банку до неплатоспроможності. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2019. № 1. С. 116-120.
26. Коваленко В. Фінансова безпека банків: реалії та перспективи забезпечення. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 141-151.
27. Коваленко І. О. Криміналістичний аналіз шахрайства у сфері банківських електронних платежів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Вип. 5. С. 137-140.
28. Кубах Т. Г., Руденко Є. Ю. Оцінювання взаємозв'язку фінансової стійкості банківської системи та фінансової безпеки держави. *Modern economics*. 2021. № 26. С. 55-63.
29. Левченко В. П., Почтар В. О. Особливості оцінки та управління фінансовою стійкістю банку. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021. № 17(2). С. 18-24.
30. Маслак Н.Г., Криклій О.А. Управління прибутком банку: монографія. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ". 2008. 136 с.

31. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Вдосконалення механізмів управління операційними ризиками банку. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія : Економіка. 2022. № 25. С. 102-109.
32. Мордань Є. Ю., Онопрієнко Ю. Ю. Структурно-логічна схема державного регулювання банківської системи України. *Вісник Сумського державного університету*. Серія : Економіка. 2020. № 1. С. 93-103.
33. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#4>
34. Подолян Ю. О. Становлення банківської системи в Україні: історико-правовий аспект (друга половина ХІХ–початок ХХ століття). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 2(4). С. 194-198.
35. Процак К. В., Коваленко Т. О. FinTech і комерційні банки: тенденції розвитку та особливості співпраці. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 131-137.
36. Третяк Д. Д., Трубніков Д. О. Напрями підвищення ефективності управління власним капіталом банку. *Економіка та держава*. 2022. № 6. С. 107-114.
37. Фінанси: навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Д.А. Міщенко, Л.О. Міщенко. Дніпро: Акцент ПП, 2017. 297с
38. Фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанку». URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>
39. Холодна Ю., Попова Ю. Особливості регулювання ліквідності комерційних банків в сучасних умовах. *Економічний форум*. 2022. № 2. С. 152-156.
40. Циганюк Д. Л., Рудняк А. Д. Аналіз фінансового стану банківського сектору України. *Вісник Сумського державного університету*. Серія : Економіка. 2020. № 1. С. 155-162.
41. Чубукова О. Ю., Рубан В. Я., Геселева Н. В. Стратегії регулювання банківської діяльності в екстремальних умовах. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. № 3. С. 190-195.

42. Шаповал Ю. І. Цифрові валюти центральних банків: досвід пілотних проєктів та висновки для НБУ. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 4. С. 103-121.
43. Шаповалова С. І., Гулак О. С. Блокчейн технології в банківській сфері. Системи управління, навігації та зв'язку. 2022. Вип. 1. С. 94-97.
44. Яцюта В. П., Яцюта А. В. Прибуток та його взаємозв'язок з оцінкою вартості банку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 4. С. 132-135.
45. The Basel Committee – overview. URL: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm>
46. Hrabchuk O., Kachula S., Lysiak L., Zarutskaya H. Monetary processes peculiarities during the crisis and adjustment of monetary policy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2021. Vol.6 (41). PP. 4-16. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/issue/view/55>
47. Kachula S., Zhytar M., Sidelnikova L., Perchuk O., Novosolova O. The Relationship between Economic Growth and Banking Sector Development in Ukraine. WSEAS Transactions on Business and Economics. 2022. Vol. 19. PP. 222-230. URL: <https://wseas.com/journals/articles.php?id=1456>
48. Khalatur S., Zhylenko K., Masiuk Y., Velychko L., Kravchenko M. (2018). Assessment of bank lending diversification in Ukraine. Banks and Bank Systems. 13(3). PP. 141-150.
49. Khalatur S., Velychko L., Pavlenko O., Karamushka O., Huba M. (2021). A model for analyzing the financial stability of banks in the VUCA-world conditions. Banks and Bank Systems. 16(1). PP. 182-194.
50. Lysiak L. Kacula S., Hrabchuk O., Ziuzin V. Development of corporate social responsibility and financing of social programs: regional aspect. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research - Magnanimitas. 11/1(XV). 2021. pp. 73-82. (Web of Science (ESCI), ERIH PLUS, CrossRef, EBSCO). URL: <http://www.magnanimitas.cz/11-01-xv>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А. 1

Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021 рр., млн. грн.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення 2021 р. до 2017 р., %
АКТИВИ (А)						
Грошові кошти та їх еквіваленти	25300	27360	45894	49911	52835	208,83
Кредити та аванси банкам	2903	-	27118	25059	26243	904,00
Кредити та аванси клієнтам	38335	50140	59544	55021	68218	177,95
Інвестиційні цінні папери, в т.ч.	161012	180120	152157	221711	222277	138,05
- за справедливою вартістю ч/з прибуток чи збиток	90354	86244	84680	100750	93096	103,03
- за справедливою вартістю ч/з інший сукупний дохід	36322	79299	66602	119196	129074	355,36
- за амортизованою собівартістю	34336	14577	875	1765	107	0,31
Поточні податкові А	184	184	2257	6660	9978	5422,83
Інвестиційна нерухомість	3648	3340	3379	2933	1989	54,52
Нематеріальні А за винятком гудвілу	-	-	651	958	1291	1418,68
Основні засоби	3326	3843	5902	6762	6159	185,18
Інші фінансові А	2940	2756	2228	3467	2673	90,92
Інші нефінансові А	15884	10260	10529	10129	9715	61,16
Непоточні А або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам	117	117	-	32	7	5,98
ЗАГАЛЬНА СУМА АКТИВІВ	253740	278120	309659	382643	401385	158,19

ДОДАТОК Б

Таблиця Б. 1

Динаміка зобов'язань та капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021 рр., млн. грн.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення 2021 р. до 2017 р., %
1	2	3	4	5	6	7
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ						
Інші залучені кошти	12394	9817	7721	-	-	-
Кошти банків	234	196	201	19	3	1,28
Кошти клієнтів	212131	230997	240457	312568	325019	153,22
Поточні податкові зобов'язання	5	8	9	9	12	240,00
Відстрочені податкові зобов'язання	151	137	122	147	158	104,64
Інші фінансові зобов'язання	1689	2255	2626	4053	3824	226,41
Забезпечення у т.ч.	3299	3135	2363	10687	3651	110,67
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	3299	3135	290	329	373	11,31
- інші забезпечення	129	-	2073	10358	3278	2541,09
Інші нефінансові зобов'язання	-	-	1234	2103	1803	-
Загальна сума зобов'язань	230032	246545	255033	329586	334470	145,40

Продовження таблиці Б. 1

1	2	3	4	5	6	7
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ						
Статутний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	100
Емісійний дохід	23	23	23	23	23	100
Результат від операцій з акціонером	12174	12174	12174	12174	12174	100
Інші резерви	(479)	(3303)	(633)	(2221)	(4064)	848,43
Резервні та інші фонди банку	27	27	6850	8481	9696	35911,11
Накопичений дефіцит	(194902)	(184129)	(169849)	(171461)	(156976)	80,54
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського Банку	23707	31574	54625	53056	66913	282,25
Частки участі, що не забезпечують контролю	1	1	1	1	2	200
Загальна сума власного капіталу	23708	31575	54626	53057	66915	282,25
ЗАГАЛЬНА СУМА ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ТА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	253740	278120	309659	382643	401385	158,19

ДОДАТОК В

Таблиця В. 1

Динаміка показників фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» за 2017-2021 рр., млн. грн.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення 2021 р. до 2017 р., %
Процентні доходи в т.ч.:	24485	30754	33841	33563	35857	146,44
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20841	24325	26457	28547	30873	148,14
- інші процентні доходи	3644	6429	7384	5016	4984	136,77
Процентні витрати	(18373)	(13996)	(14162)	(11943)	(6533)	35,56
Чистий процентний дохід	6112	16758	19679	21620	29324	479,78
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно МСФЗ 9	(18346)	(6089)	(4)	(1809)	(856)	4,67
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності	(12234)	10669	19675	19811	28465	-232,67
Комісійні доходи	13211	19590	24575	27649	35057	265,36
Комісійні витрати	(3017)	(4402)	(6386)	(8888)	(11840)	392,44
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	1084	1983	2589	3103	3226	297,60
Чистий прибуток (збиток) переоцінки іноземної валюти	(2501)	1145	6510	(7460)	1017	-40,66

продовження таблиці В. 1

Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	2	3	8	8	32	1600
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	3491	(3085)	(1526)	16045	(7666)	-219,59
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	(1112)	(553)	4	(256)	(873)	78,51
Витрати на виплати працівникам	-	-	-	(8213)	(8931)	-
Амортизаційні витрати	(11559)	(13)	(134)	(1790)	(2187)	18,92
Інші адміністративні та операційні витрати	(12240)	(14041)	(14889)	(16742)	(2417)	19,75
Інші чисті доходи	1607	1559	2391	-	-	-
Прибуток (збиток) до оподаткування	(23964)	12855	32700	24586	35300	-147,30
Витрати (кредит) на сплату податку (доходи від повернення податку)	(26)	(9)	(30)	(25)	(58)	223,08
ПРИБУТОК ЗА РІК	(23990)	12846	32670	35242	24561	102,38

ДОДАТОК Д

Моделювання залежності річного прибутку АТ КБ ПрБ від грошових коштів та кредитів і авансів клієнтів

Роки	Прибуток за рік	Одинична матриця	Грошові кошти та їх еквіваленти	Кредити та аванси клієнтам							
		x_0	x_1	x_2	\hat{y}	$(y_i - \hat{y})^2$	$y_i - \bar{y}_{cp}$	$\hat{y}_i - \bar{y}_{cp}$	$(y_i - \bar{y}_{cp})(\hat{y}_i - \bar{y}_{cp})$	$(y_i - \bar{y}_{cp})^2$	$(\hat{y}_i - \bar{y}_{cp})^2$
2017	-23990	1,0	25300	38335	-798067,7	599196310694,1	-40255,8	204399,6	-8228268101,7	1620529433,6	41779183116,1
2018	12846	1,0	27360	50140	-1201514,4	1474671183927,0	-3419,8	-199047,1	680701333,0	11695032,0	39619755054,7
2019	32670	1,0	45894	59544	-1052044,5	1176605645485,0	16404,2	-49577,3	-813275323,4	269097777,6	2457904920,2
2020	35242	1,0	49911	55021	-763501,0	637990373400,3	18976,2	238966,3	4534672067,8	360096166,4	57104886636,0
2021	24561	1,0	52835	68218	-1197208,8	1492721343164,0	8295,2	-194741,5	-1615419484,8	68810343,0	37924242148,0
Сума										2330228752,8	178885971874,9
Середнє значення	16265,8		40260,0	54251,6	-1002467,3						416845235135557000000,0
	5,00	201300,00	271258,00				x_0	x_1	x_2		
$X^T X =$	201300,00	8777563982,00	11424869397,00	$\Delta y =$	35740,8245	$x_{пр}$	1	7988,1	123,8		
	271258,00	11424869397,00	15210085726,00	$S =$	4887,171112						
				$x_{пр} * (X^T X)$	9,45	Довірчий інтервал				$y_{пр}$	
$(X^T X)^{-1} =$	7,59477	0,00010	-0,00021			175411,15		246892,8039			211151,9794
	0,00010	0,00000	0,00000								
	-0,00021	0,00000	0,00000								
	81329,00										
$X^T y =$	4300520437,00		$(X^T X)^{-1} X^T y =$	-66569,10633		Точкова оцінка прогнозу					
	5284296650,00			0,85778		$x_{1пр}$	7988,1		$x_{2пр}$		123,8
				0,89031							

З надійністю 95% прогнозоване значення попадає в даний інтервал